

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

Yirmiikinci Birleşim

26 . 12 . 1962 Çarşamba

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	447	vukubulan sel felâketine Hükümetin yar-	
2. — Gelen kâğıtlar	447	dım elini uzatmadığı yolundaki deme-	
3. — Yoklama	448	ci ve İmar ve İskân Bakanı Fahrettin	
4. — Başkanlık Divanının Genel Ku-		Kerim Gökay'ın cevabı	450:451
rula sunuşları	448		
1. — Eskişehir Milletvekili Seyfi Öz-		5. — Giresun Milletvekili Mustafa Kemal	
türk'ün, izinli oldukları halde Millet		Çilesiz'in, Giresun bölgesinde geniş hasa-	
Meclisinde konuşma yapan milletvekilleri		ra sebebolan lodos fırtınası konusunda	
hakkında demeci ve Yozgat Milletvekili		demeci	451:452
İsmail Hakkı Akdoğan'ın cevabı	448:449		
2. — Kars Milletvekili Hasan Erdo-		6. — Kars Milletvekili Bahtiyar Vu-	
ğan, mukaveleli hekimliğin ihdası hak-		ral'ın, geçen Birleşimde bir milletvekili-	
kında İstanbul Milletvekili Suphi Bay-		nin kendisi hakkında sarf ettiği cümle	
kam ve 68 arkadaşının vermiş olduğu		münasebetiyle demeci	452
kanun teklifinin İktüzüğün 36 ncı mad-			
desi gereğince gündeme alınarak görüşül-		7. — Cumhuriyet Senatosu Tunceli	
mesine dair demeci	449:450	Üyesi Mehmet Ali Demir ve 5 arkada-	
		şının, Maden Kanununun bazı madde-	
3. — Sivas Milletvekili Cevad Od-		lerinin değiştirilmesi ve kaldırılması ve	
yakmaz'ın, son günlerde sık sık vuku-		bu kanuna bazı maddeler eklenmesine	
bulan kürsüye tecavüz olaylarının baş-		dair kanun teklifinin, Genel Kurulun	
kanlıkça cezalandırılmasını isteyen de-		12 . 11 . 1962 tarihli ve 4 ncü Birleşimin-	
meci	450	de kurulmuş olan Geçici Komisyonunda	
		görüşülmesine dair Sanayi Komisyonu	
4. — Kocaeli Milletvekili Süreyya So-		Başkanlığı tezkeresi (2/282, 3/453)	452:453
fuoğlu'nun, İzmit ilinde dördüncü defadır			
		8. — Nevşehir Milletvekili Ali Baran	
		Numanoğlu ve 16 arkadaşının, İşçi Si-	

Sayfa	Sayfa
gortaları Kurumu Kanununun muaddel 20'nci maddesine bir bent eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin Hükümetçe hazırlanmakta olan «Emlâk alım kanunu tasarısı» ile birlikte, nazara alınmak üzere tehirine dair Maliye Komisyonu raporu (2/274, 3/452)	yonları üyeliklerinden çekilenlerin yerlerine yapılan seçimler (3/457) 455:456
9. — Amasya Milletvekili Nevzat Şener ve İsmail Sarısözen'in, Memurların tahsil müesseselerinde talebe olamıyacaklarına dair 4007 sayılı Kanun ile bu kanunun 1'inci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki 4214 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair 183 sayılı Kanuna ek kanun teklifinin İçtüzüğü'nün 36'ncı maddesi gereğince gündeme alınmasına dair önergesi (2/93, 4/138)	15. — Sayın milletvekillerinden bazılarına izin verilmesi hakkındaki Başkanlık tezkeresi (3/458) 456
10. — Kayseri Milletvekili Mehmet Yüceler ve 7 arkadaşının, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 7'nci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun teklifinin Genel Kurulun 12. 11. 1962 tarihli 4'ncü Birleşiminde kurulan Geçici Komisyona havalesine dair Maliye Komisyonu Başkanlığı tezkeresi (2/324, 3/456)	5. — Görüşülen işler 456
11. — Bolu Milletvekili Zeki Baltacıoğlu'nun Bütçe Komisyonundan çekildiğine dair önergesi (4/140)	1. — 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 6'ncı maddesine fıkralar eklenmesine dair kanun tasarısı ve Çalışma Komisyonu raporu. (1/275) (S. Sayısı : 248) 456:477
12. — Elâzığ Milletvekili Hürrem Müftügil'in, Bütçe Komisyonundan çekildiğine dair önergesi (4/141)	2. — T. B. M. M. Muhasebesinin 1962 yılı Mart, Nisan ve Mayıs ayları hesabı hakkında Hesapları İnceleme Komisyonu raporu (5/13) (S. Sayısı : 322) 477
13. — Ankara Milletvekili Emin Pak-süt'ün, Geçici ve Malatya Milletvekili Mehmet Delikaya'nın, Dilekçe Komisyonu üyeliğinden çekildiklerine dair önergeleri. 454:455	3. — T. B. M. M. Muhasebesinin 1962 yılı Haziran, Temmuz ve Ağustos ayları hesabı hakkında hesapları İnceleme Komisyonu raporu (5/14) (S. Sayısı : 321) 477
14. — Plân, Tarım ve Anayasa komis-	4. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın ve Erzinan milletvekili Sadık Perinçek'in, Türk vatandaşlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine dilekçe ile başvurmaları ve dilekçelerin incelenmesi ile karara bağlanmasının düzenlenmesine dair kanun teklifinin Cumhuriyet Senatosunca değiştirilen ve Millet Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosu ve Karma Komisyon metinleri (2/253) (S. Sayısı : 213 e 2'nci ek) 477:479
	5. — İhracatı geliştirmek amacı ile vergilerle ilgili olarak Hükümetçe alınacak tedbirlere dair kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/303) (S. Sayısı : 17) 479:480

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Tokat Milletvekili Ali Dizman Yeni Türkiye Partisinin ve Kayseri Milletvekili Mehmet Sağlam da C. H. P. sinin (Türk - İş) in komünizmi tel'in mitingine katılması olayına radyoda yer verilmemesinin, eşitliğe ve demokratik esaslara aykırı olduğunu bildiren demeçlerde bulundular.

Trabzon Milletvekili Ali Rıza Uzuner'in, Trabzon ilinde geniş tahribat yapan Lodos fırtınasının sebeb olduğu zarar ve ziyana Hükümetin yardım elini uzatmasını isteyen demecine bilgi edinildi.

Ankara Milletvekili Hüseyin Ataman ve 5 arkadaşının, Anayasa ile müesses meşru nizamı bertaraf etmeye mâtuf faaliyet ve cereyanlar hakkında bilgi edinmek üzere İçtüzüğün 177 nci maddesi gereğince tahkikat ierasına dair önergesi, üzerinde yapılan görüşmelerden ve Başbakanın açıklamasından sonra, oya sunularak reddolundu.

Adalet Partisi Meclis Grubu Başkanvekili Balıkesir Milletvekili Cihat Bilgehan'ın, Hava Kuvvetleri Komutanının teklifi üzerine, bulundukları vazifelerinden alınan muhtelif rütbede 11 hava subayı ile ilgili olarak bir genel görüşme açılmasına dair önergesi, üzerine yapılan görüşmelerden ve Başbakanın yaptığı açıklamadan sonra, oya sunularak reddedildi.

Servet beyannamelerinin iadesi ve yeni servet beyannameleri alınması hakkındaki kanun tasarısı açık oya sunularak kabul olundu.

26.12.1962 Çarşamba günü saat 15 de toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan
Başkanvekili
Mekki Keskin

Kâtip
Balıkesir
Mithat Şükrü Çavdarolğu

Kâtip
Ankara
İbrahim Sıtkı Hatipoğlu

2. — GELEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. — Değerli Kâğıtlar Kanunu tasarısı (1/360) (Maliye ve Plân komisyonlarına)

2. — Gider Vergileri Kanununda bazı değişiklikler yapılması, İstihsal ve Gümrük vergileri hadleri artırılmış olan akar yakıtların Stok Vergisine tabi tutulması hakkında kanun tasarısı (1/361) (Maliye ve Plân komisyonlarına)

3. — Milletlerarası Telekominikasyon Anlaşmasına ekli (1958, Cenevre Revizyonu) Telgraf ve Telefon tüzüklerinin onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun tasarısı (1/362) (Dışişleri ve Ulaştırma komisyonlarına)

4. — Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile

Macaristan Halk Cumhuriyeti Hükümeti arasındaki 12.5.1949 tarihli Ticaret ve Tediye Anlaşmasına ek Protokole ilişik olarak 11.9.1962 tarihinde teati olunan «Sanj Garantisi mektupları»nın onaylanmasının uygun bulunduğu hakkında kanun tasarısı. (1/363) (Dışişleri ve Ticaret komisyonlarına)

Teklif

5. — Burdur Milletvekili Nadir Yavuzkan'ın, Süleymanoğlu 1311 Bucak doğumlu Mehmet İnal'a vatani hizmet tertibinden maaş bağlanması hakkında kanun teklifi. (2/373) (Maliye ve Plân komisyonlarına)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Mekki Keskin

KATİPLER : Vefa Tanır (Konya) Mithat Şükrü Çavdaroglu (Balıkesir)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Ekseriyetimiz vardır. Görüşmelere başlıyoruz.

4. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — *Eskişehir Milletvekili Seyfi Öztürk'ün, izinli oldukları halde Millet Meclisinde konuşma yapan milletvekilleri hakkında demeci ve Yozgat Milletvekili İsmail Hakkı Akdoğan'ın cevabı*

SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Sayın Öztürk buyurun. Ne hakkında efendim?

SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir) — İzin hakkında efendim...

BAŞKAN — Umumi midir?

SEYFİ ÖZTÜRK (Devamla) — Evet, umumi; bir parça da hususi...

BAŞKAN — Hususiyi karıştırmayınız.

SEYFİ ÖZTÜRK (Eskişehir) — Muhterem Başkan; muhterem arkadaşlarım;

İçtüzüğün 192 nci maddesine göre sekiz günden ziyade izin talepleri Yüksek Meclisinin kararına vabeste bulunmaktadır. Ancak, mütaakıp maddelere göre, mazeretine binaen, izin talebinde bulunanların mazeretlerinin ciddiyet derecesini muhterem Divan tetkik eder ve bir mütalâaya bağlamak suretiyle Yüksek Heyetinizi irşadedici mahiyette bir sunuşta bulunur... Bizler, mazeretin ciddiyet derecesini tahkik ve tetkik imkânına sahipbolamadığımız için Yüksek Riyasetin mütalâasına göre rey kullanıyoruz ve izinler de izni istiyene hemen verilmektedir. Ancak izinlerin talebediliş şekillerinin suiistimali üzerinde hassasiyetle durmak suretiyle bu

müessesenin itibarını ayakta tutmak için çalışmaya mecburuz. İzin isteyenler evvelâ bu Meclise gelebilecek kadar mazeret sahibi olmalıdır. Şayet burada ciddî vazife göreceksak, dışarıdaki işlerimiz için ciddî mazeretler bulmalı, tesbit etmeliyiz. Mazereti olmadığı halde varmış gibi göstererek, keyfe mayeşa izin alan, istediği zaman Meclise gelen, istemediği zaman gelmeyen arkadaşın durumu elbetteki vermiş olduğumuz kararlara karşı bir saygısızlık teşkil etmiş olur. Bu bir.

İkincisi; Millet iradesini temsil eden bir mebusun, bu şekilde hilekârlık yaparak bizi ve Divanı aldatması redaeti ahlâkiyenin tâ kendisidir.

Üçüncü husus; Türk siyasi ahlâkına, Türk siyasi hayatına yepyeni bir vechе vermek karındayız ve diyoruz ki, Devlet hayatında bütün müesseseler, tapu kâtibinden Umum Müdürüne ve Müsteşarına kadar herkes mesaisinde hassas olmalı, hizmet şuuruna sahipbolmalı, çalışmalı diyoruz. Halbuki millet ıstırabını bitirmeye yarayan çalışmaları ile dertlere çare olan bu Mecliste saygısız hareketler olmaktadır.

Bir bakıyoruz, burada izinli bir arkadaşımız, 20 - 21 gün izinli, geçen celse gelmiş, kafayı çekmiş, alkollü, kürsüde kabadayılık yapar (Şiddetli gürültüler, kapaklara vurmalar, «ayıp ayıp» sesleri) Ondan sonra gitmiş, İstanbul'da basın önünde resim çektirir, (Kürsü kapaklarına vurmalar, «şahsiyat yapma» sesleri) «mütebaki günleri burada geçireceğim.» der. Bu, Mec-

lisle alay etmek değildir de nedir (Gürültüler «ayıp, ayıp» sesleri)

MİLLET PARTİLİ BİR MİLLETVEKİLİ
— Grupumuza sataşma var. (Kapaklara vurma-lar.)

SEYFİ ÖZTÜRK (Devamla) — Millet önün-de, Parlâmento önünde fazilet ve namustan bah-seder, çıkar orada böyle hareketlere başvurur. (Kırşehir Milletvekili Memduh Erdemir'in ha-tibi kürsüden indirme teşebbüsü.)

BAŞKAN — Umumi konuşmadan bahsede-cekliniz, şahsiyata başladınız. («Neresi bunun umumi konuşma?» sesleri)

SEYFİ ÖZTÜRK (Devamla) — Arkadaşlar ben umumi olarak konuşurken benim sözlerimi bir rütbe gibi bâzı arkadaşların omuzlarına ya-pışmışsa kabahat bende mi? Ben, umumi konu-şuyorum ve bir misal vererek fikrimi izaha ça-ıştım...

BAŞKAN — Bu şekilde devam ederseniz ol-maz efendim. Şahıslarla uğraşmayınız. Siz şa-hıslarla uğraşıyorsunuz. (M. P. milletvekilleri sıralarından gürültüler.)

SEYFİ ÖZTÜRK (Devamla) — Temennim sudur ki, izin taleplerini Riyaset inceden ince-ye tetkik etsin. Aksi halde bu gibi suiistimal-ler devam ederse Türk efkârı umumiyesinde Meclisin itibarını sahte kahranmanlıklarla ko-rumak mümkün olmaz. (M. P. saflarında sıra kapakları sesleri, gürültüler.), (Ortadan bravo sesleri.)

2. — *Kars Milletvekili Hasan Erdoğan, mu-kaveleli hekimliğin ihdası hakkında İstanbul Mîl-letvekili Suphi Baykam ve 68 arkadaşının ver-miş olduğu kanun teklifinin İçtüzüğün 36 ncı madesi gereğince gündeme alınarak görüşülmesi-ne dair demeci.*

BAŞKAN — Buyurun Hasan Erdoğan.

HASAN ERDOĞAN (Kars) — Muhterem arkadaşlar; mukaveleli hekimliğin ihdası hak-kında Suphi Baykam ve 70 arkadaşının vermiş olduğu kanun teklifi, bir sene evvel Sağlık Ko-misyonunda ittifakla karara bağlanmış ve 18 . 1 . 1962 tarihinde Bütçe Encümenine veril-miştir. İçtüzüğün 36 ncı maddesi sarihdir. Bir-buçuk ay içinde encümende karara bağlanmı-yan esbabı mucibesi yoksa bu müddet içinde uzatılan kanun teklifleri, umumi heyette görü-

şılmek icabeder. Bu kanun teklifi de bir aydan beri Bütçe Encümeninde beklemektedir. Bütçe Encümeni de çok mahlûdûr. Ben kendilerini itham etmek istemiyorum ama, bu kanun teklifi de mühimdir. Bu seneki bütçeye mukaveleli he-kimliğin ücret karşılığı olarak, 8 milyon lira kadar da bir para konmaktadır. Bu kanun çı-karılmadığı takdirde, bütçenin sonunda dahi bunu tatbik etmek mümkün değildir. Halen Bütçe Encümeni kendisine ait bütçe müzakere-lerini yapmaktadır. Bu kanun görüşüle-meyeceğine göre, bugün büyük bir mevzu olan açık kadrolara hekim ve müstahdem tâyin edilme-mesi yüzünden, sağlık hizmetlerinin görülebil-mesi bir müddet daha geri kalmış olacaktır. Kanunun büyük bir boşluğu doldurmaya za-rureti bulunduğunu ve İçtüzüğün de mer'î hük-müne binaen, Heyeti Umumiyenizde kanunun görüşülmesini teklif ediyorum. İçtüzük sarih-tir, aradan on bir aylık bir zaman geçmiştir, heyeti umumiye kabul ettiği takdirde, mühim olan bu kanunun bütçede görüşülmeden İçtüzü-ğün 36 ncı maddesine göre umumi heyette gö-rüşme durumuna gelmiştir, Riyasetin nazarı dikkate almasını rica ediyorum.

BAŞKAN — Gündem dışı konuştunuz. Bu, gündem dışı konuşma ile olmaz. Bir önerge ve-rirsiniz, gelecek birleşime alırsız.

İSMAİL HAKKI AKDOĞAN (Yozgat) — Usul hakkında.

CEVAD ODYAKMAZ (Sivas) — Usul hak-kında söz istiyorum; kürsünün emniyeti bakı-mından söz istiyorum.

BAŞKAN — Vereceğim, biraz müsaade bu-yurun.

İsmail Hakkı Akdoğan, buyurun.

İSMAİL HAKKI AKDOĞAN (Yozgat) — Arkadaşlar, son içerisinde bulunduğumuz müd-detler zarfında birçok hâtıralar geçmiştir. Var-lığımız mevzuunda, inancımız mevzuunda, var-lığımızın mücadelesini ettiğimiz bir sırada bâzı arkadaşlarımız Meclis müzakerelerini bahane ederek şahısları hedef tutmak suretiyle grupu-muza sataşma yaptılar. Bunu hep beraber esef-le müşahade etmekteyiz. («Grupa sataşma yok» sesleri) Var, grupa sataşma var, müsaade bu-yurun da kısaca söyleyeceğim.

Elbette bu Mecliste herkes vazifesini yap-malıdır, vazifesine devam etmelidir.

Sayın arkadaşımızın kürsüye çıkmadan önce üç aydan beri ne işlerle meşgul olduğunu yakinen biliriz.

BAŞKAN — Şahsiyat yapıyorlar diye nasihat yaparken, şahsiyat yapmayınız.

İSMAİL HAKKI AKDOĞAN (Devamla) — Arkadaşlar evvelâ kendi gözündeki affedersiniz, odunu görsün de ondan sonra başkasının gözündeki saman göpüne dikkat etsinler...

MEHMET ALİ ARIKAN (Mardin) — Bunlara ne lüzum var efendim. Gündeme geçiniz.

3. — *Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz, son günlerde sık sık vukubulan kürsüye tecavüz olaylarının Başkanlıkça cezalandırılmasını isteyen demeci.*

BAŞKAN — Gececeğiz efendim.

Buyurun sayın Odyakmaz.

CEVAD ODYAKMAZ (Sivas) — Çok muhterem arkadaşlarım; büyük Türk milletinin vekilleri olarak onların dertlerini bu mukaddes çatı altında, bu mukaddes kürsüde dile getirmek, her milletvekilinin vazifesidir. Milletvekili bu vazifesini yaparken elbette düşüncesinden, sözlerinden, verdiği reyden dolayı mesul olmamalıdır, serbest hareket edebilmelidir. Şu son günlerde kürsünün âdeta bu emniyetten mahrum olarak sık sık tecavüze uğradığını ve burada haptilerin dövüldüğünü görmekteyiz. Bu durum karşısında, Riyasetçe, çok sıkı bir şekilde icabeden tedbirin alınması ve bu kürsünün âdeta bir eşkiya yatağı olmaktan kurtarılması icabeder. Bunun için Riyaset Divanını vâzifeye davet ediyoruz. Kürsüde konuşan arkadaşlara, kürsüye kadar çıkmak suretiyle tecavüz edenlerin cezalandırılmasını, haklarında içtüzük hükümlerinin tatbik edilmesini talebetmekteyiz. Aksi takdirde, hiçbir milletvekili huzur içinde burada vazifesini ifa edemez.

Arkadaşlar, eğer bu millete hizmet etmek istiyorsak, hepimiz birbirimizi sükûnetle dinlemeye ve fikirlere fikirle mukabele etmeye mecburuz. Burada bunun haricinde kalkarak, kabadayılık yapmamak icabeder. (Bir kısım gürültüler)

Hepnizi hürmetle selâmlarım. (Ortadan alkışlar)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşımız da ikaz ettiler. Kürsüye birden bire davranmamanızı rica ederim. Riyasetin elinde bir şey yok. Arkadaş,

bir ok gibi fırlayıp, buraya geliyor. Bâzı hassas arkadaşlarımız, hareketlerinde itidalli olmalıdırlar.

CEVAD ODYAKMAZ (Sivas) — İçtüzük hükümlerini tatbik edin efendim.

BAŞKAN — İçtüzüğe bir başlarsak kötü olur.

MEHMET ALİ ARIKAN (Mardin) — Vazifeniz budur, tatbik ediniz. Niçin tatbik etmiyorsunuz?

BAŞKAN — Şimdi, iki arkadaşımız daha söz aldılar. Yalnız, bu arkadaşlarımıza bir hususu daha rica ediyorum. Bilhassa mahallî meselelerde gündem dışı söz istememelerini ve gündeme sığmayacak meseleleri, Vekillerle yapacağınız işleri vekillerle hallediniz. Bunu istirham ediyorum.

Söz isteyen iki arkadaşımız var. Mahallî dertler ama, kısa ve umumi olarak konuşacağız, dediler.

4. — *Kocaeli Milletvekili Süreyya Sofuoğlu'nun, İzmit ilinde dördüncü defadır vukubulan sel felâketine Hükümetin yardım elini uzatmadığı yolundaki demeci ve İmar ve İskân Bakanı Fahrettin Kerim Gökay'ın cevabı.*

BAŞKAN — Buyurun, Süreyya Sofuoğlu.

SÜREYYA SOFUOĞLU (Kocaeli) — Muhterem arkadaşlar, yazın kuraklık, kışın sel felâketleri memleketimizi hiç ummadığımız ve arzu etmediğimiz bir istikamete doğru götürmektedir. Yurdun en talihsiz bir beldesi de maalesef İzmit'imizdir. Son iki ay içinde 15 er gün ara ile, iki gün evvel de en büyük zararı gösterecek şekilde İzmit sular altında kalmıştır. İzmit'in şu anda dörtte üçü sularla istilâ edilmiş durumdadır. 10 gündür İzmit'te felâketzede vatandaşlarımızın içindeyim, yanı başındayım. Hükümeti maalesef vatandaş kaderiyle baş başa bırakmış bir halde görmenin üzüntüsünü duymuş ve bu üzüntü içinde de Hükümete üç tane telgraf çekmiş bulunuyorum. Nihayet bu telgrafların akabinde gece vakit geçmiş de olsa, yarım saatlik bir müddet dâhi olsa çok sevimli ve sempatik İmar ve İskân Bakanımız İzmit'e teşrif ettiler. Akşam karanlığında felâketi uzaktan seyrettiler ve İstanbul'a döndüler. Akabinde yine minik durumları ölçüsünde 50 bin lira gibi bir yardımda bulundular.

Muhterem arkadaşlar, 120 ev yıkılmış, 500 ev tahliye ediliyor ve 3 vatandaş ölmüş. 5 - 6

milyon liraya yakın bir zarar var, üç mahalle su altında ve bunlara Devletten yapılan yardım 50 bin lira...

Hemen esefle ifade edeyim (ki, bu esefimin bir tarafında da şükran duyguları var) bir İtalyan firmasının İzmit'te kurduğu Pirelli Lâstik Fabrikası tarafından Hükümetin gönderdiği 50 bin liranın hemen yarısı 25 bin lira İzmit Valiliğine tevdi edilmiştir. Biz Hükümetten daha ciddi, daha kati yardımlar beklemek hakkına sahibiz. Önümüz kıstır. Şu anda yüz küsur bini aşan vatandaş sokaktadır, yatacak yeri yoktur, yiyecek ekmeği bulunmamaktadır. Buraya, Kızılay dâhil, hiçbir Devlet eli uzanmamıştır. Yalnız 3 gün evvel gelen 50 bin lira valinin emrindedir.

5. — *Giresun Milletvekili Mustafa Kemal Çilesiz'in, Giresun bölgesinde geniş hasara sebebiyet veren lodos fırtınası konusunda, demesi.*

BAŞKAN — Zannediyorum ki sayın Çilesiz arkadaşımız da bu âfeti semaviye hakkında konuşacaklar.

Buyurun Çilesiz. Yalnız Gündeme geçeceğim, lütfen kısa olsun.

MUSTAFA KEMAL ÇİLESİZ (Giresun) — Muhterem arkadaşlarım, son günlerde yurdun birçok yerlerinde vukubulan tabii âfetlerden, vatandaşlarımızın büyük zararlara uğradığı malumdur. Felâkete uğrayan yerlerde Hükümetimizin gereken yardımları yetiştirdiğini memnuniyetle öğreniyoruz. Ancak bu ayın 19 ve 20 nei günlerinde vukubulan lodos fırtınası Trabzon'da olduğu gibi Giresun'da da aynı şekilde büyük hasara sebebiyet vermiştir. Aldığımız yüzlerce telgrafa göre; birçok köylerde evler yıkılmış, birçok evlerin damları uçmuş, ambarlar ve samanlıklar yıkılmış ve hayvan yiyeceklerini tamamen rüzgârlar sürükleyip götürmüştür. Bazı köylerde insan zayıtı ve birçok yaralananlar da vardır. Hasar ve zayıt miktar ve derecesi Hükümete elbette bildirilmiştir. Fakat bu suretle zarar gören yerlere yapıldığı gibi Giresun'da da yardım yapıldığına dair bir bilgi almış değiliz. Eğer bugüne kadar yardım yapılmamışsa, diğer bölgelere yapıldığı gibi; Giresun bölgesinde zarar görenlere de süratle yardım yapılmasını Hükümetimizden rica ediyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

İMAR VE İSKÂN BAKANI FAHRETTİN KERİM GÖKAY (İstanbul) — Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlarım, eğer Sayın İzmit Milletvekili arkadaşım mevzudan ayrılmamış olsalardı huzurunuzda çıkacak değildim. Çünkü Hükümet olarak âfetler karşısında alınması lâzımgelen tedbirler, gerek mahallî valiler ve gerekse kumandanlar ve aynı zamanda ilgili Bakanlıklar tarafından yapılmaktadır. İzmit'in mâruz kaldığı felâket karşısında, haberi aldık, gece olmasına rağmen vaka mahalline, âfet mahalline gittik. Kendileri de takdir buyurlar. Oradaki vefat hâdisesi bir trafik kazası neticesinde sele kapılmış olan kamyonlarda olmuştur.

Diğer taraftan İzmit Valisi, hiçbir yardıma ihtiyacım yok, para istemiyorum, dedi. Fakat sonra vaziyetin vahameti karşısında 50 bin lira talebetti. İşte burada Süreyya arkadaşımın yanıldığı bir nokta var. Bu nokta, âfetin ilk dakikasında, iki gün zarfında sarf edilmek üzere valiler tarafından miktarı tesbit edilerek istenen yardımdır. Fakat tabii ki harabolan evler bir 50 bin lira ile tamir edilemez. Bu ilk yardım kanun mucibince yapılır, yani yemek v.s. gibi ilk ihtiyaçlar için.. Bunun miktarını valiler tâyin eder. Binaenaleyh İzmit bölgesinin 50 bin lira istemiş olması üzerine derhal bu para bölgeye gönderildi. Bölgeyle daimî olarak temas halindeyiz. Vilâyet bu parayı belki bugün kullanmaya başlıyoruz dedi. Binaenaleyh Hükümet olarak gönderilen bu para mevzuu istihzaya vesile olmasa gerek. Bu yardım, âfetlere karşı kanunlar çerçevesi dâhilinde yapılan, usulüne uygun, bir şeydir.

İkinci mevzu şudur : Bir âfet olur, sel ortalıktan kalkar ve bunun müessiriyetinin neticesi bir fen heyetince tesbit edilir. Netice Vekiller Heyetine sevk edilir, karar alınır. Bunun için 50 bin lira gönderdiğimizden, İzmit'in felâkete lâkayt kaldığımız gibi ithamları doğru bulmuyorum.

Diğer taraftan İzmit'in dâvasının öyle bir günde halledilecek dâvalardan olmadığını da arz etmiştim. Valilik olarak bir plân hazırlanmıştır. Oradan karayolları geçmiş, şehri ikiye ayırmıştır. Bunun tedbiri esaslî surette alınır ve ortadan sel kalkar. Bununla Bayındırlık Bakanlığı da ilgilenmiştir.

Bir hafta zarfında muhtelif vilâyetlerde vukubulan hâdiseleri arz edeyim : Kocaeli, Bursa, Balıkesir, İçel, Antalya, Rize, Trabzon, Giresun, Sakarya ve Adana... Şu vilâyetlerin valilerinin isteği üzerine şu ilk yardımlar yapılmıştır :

Rize (50 000), Bursa (50 000), Kocaeli (50 000), İçel (25 000).

Hattâ İçel Valisi munsif davranıyor, «Bu parayı nereye harcayacağım?» diyor.

Trabzon (20 000), Adana (15 000), Hatay (50 000).

O halde Muhterem Süreyya arkadaşımдан ricam : Hükümet eğer daha fazla isterse ödeneklerimiz vardır, ödeneği yoksa Meclisi Âli vermeyi âmirdir. Her yardımın süratle mahallinde yapılması lâzımdır. Bu muamele de usulü dâhilinde yapılmıştır. Vilâyetle her dakika, Pazar günü dahi telefon muhaveresi halindeyiz.

Kendilerinin bir telgrafını okudum. Sorduk Valiye... Vali ve askerî kumandan vazifelerini yapmışlardır. Hattâ bir milletvekili arkadaşımız Meclis huzurunda ordu kumandanlarına teşekkür etti. Şu halde o milletvekili arkadaşımızla Süreyya arkadaşımızın sözleri arasında bir tezat görüyorum.

Huzurunuzda şunu arz edeyim ki, mesul bir Bakan olarak gece gündüz hâdiseleri takib ediyor ve mevzuat dâhilinde vazifelerimizi yapıyoruz.

Hürmetlerimle. (Alkışlar)

6. — *Kars Milletvekili Bahtiyar Vural'ın, geçen Birleşimde bir milletvekilinin kendisi hakkında sarf ettiği cümle münasebetiyle demeci*

BAŞKAN — Gündem dışı sözler bitmiştir. Şimdi zabtı sabık hakkında Bahtiyar Vural arkadaşımız söz istemişlerdi. Sayın Bahtiyar Vural, zabta yanlış bir şey mi geçti? Bir duyduğunuz mu var?

BAHTİYAR VURAL (Kars) — Bir yanlışlık var, onu düzeltereğim efendim. (Kürsüye çıkarken) Acaba muhafıza lüzum var mı? (Gülüşmeler)

Muhterem arkadaşlarım,

Geçen birleşimde bir milletvekilinin sarf ettiği cümle zabıtlara geçmiş bulunuyor. Zabıtlar gelecek nesillerin ibretle okuyacağı ve üzerinde duracağı vesikadır.

Bir milletvekilinin «Senin milliyetinden

şüphe ediyorum.» diye bu aziz kürsüde sarf ettiği çirkin ve çok iğrenç söz Meclisin mukaddes varlığı içinde bir utanç sebebi olarak kendisini ömrü boyunca takip edecektir.

Milliyetinden şüphe edecek en uzak ve ufak hiçbir delil veya sebep olmadan bu sözün ulu-orta sarfının bir seviye ve seciye işi olduğunu ifade ederek kendisini bu durumda yalnız başına bırakacağım.

Sarf edilen iğrenç ve kirli sözün vahameti ve ulu-orta sarfının zararı üzerinde de durmıyacağım.

Bu iğrenç sözlerin geçtiği zapta bir hususu kesin olarak geçirmeğe mecburum :

Ben, şeref içinde hizmet etmiş bir askerim. Ben, yüzyıllar boyu göğsünü yurdun korumasına siper eden, en azgın hücumlara en ağır şartlar içinde kahramanca karşı koyan dünya tarihine şanlı zaferleri kaydeden Kars'ın evlâdım. O Kars ki, yüzyıllarca serhad boyunda yurdun koruyucu ve kurtarıcısı olmuş, serhad boyunda benim eedadım, her onbeş yılda bir muhasara ve muharebelerin ıstırabını çekmiş, talan olunan kan akıtmıştır. Benim eedadımın kanı ilâ serhad toprağı yuğurulurken bu sayın milletvekilinin eedadı Nevşehir'de rahata ve emniyete ulaşmıştır.

Serhadın evlâdı, bugün hürriyet dünyasının en ileri karakolu vazifesini görüyor. Eedadımın mübarek ruhu sarf edilen bu iğrenç sözden muazzep olmasın ve olamaz. Çünkü iğrenç ve kirli itham ve sövmeler şeref ve hizmetlere gölge düşüremez. Ancak, memlekete ve kıymet ölçülerine zarar verir.

Aziz arkadaşlarım,

Bu saygılı millet kürsüsünde, millet duygularına uluorta vâkı tecavüzlerin utanç ve ıstırabını bu zatın duyup duymadığını bilemem. Ancak zabıtlarda bir utanç tecavüzü olarak bu iğrenç sözler kalacaktır.

Bu iğrenç sözleri, kendimle ve eedadımla ilgisini elimin tersiyle silip atıyorum. (Ortadan alkışlar)

BAŞKAN — Efendim, gündeme geçiyoruz:

7. — *Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve 5 arkadaşının, Maden Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve kaldırılması ve bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanun teklifinin, Genel Kurulun*

12.11.1962 tarihli ve 4 ncü Birleşiminde kurulmuş olan Geçici Komisyonunda görüşülmesine dair Sanayi Komisyonu Başkanlığı tezkeresi (2/282, 3/453)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum, efendim.

Yüksek Başkanlığa

Cumhuriyet Senatosu Tunceli Üyesi Mehmet Ali Demir ve beş rakadaşının, Maden Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve kaldırılması ve bu kanuna bâzı maddeler eklenmesine dair kanun teklifi, komisyonumuzda tetkik edildi :

Hükümetçe hazırlanan Maden kanunu tasarisını görüşmek üzere, Genel Kurulun 12.11.1962 tarihli ve 4 ncü Birleşiminde bir Geçici Komisyon kurulması kabul edilmiştir.

Aynı mahiyette olan mezkûr kanun teklifinin de, kurulmuş bulunan Geçici Komisyonunda görüşülmesinde fayda mülâhaza eden komisyonumuz, mevzu bahis teklifin, Geçici Komisyona havale edilmesini uygun görmüştür.

Gereken işlem yapılmak üzere, teklifin ilişik olarak, Yüksek Başkanlığa sunulmasına karar verilmiştir.

Sanayi Komisyonu Başkanı
Gaziantep
Mithat San

BAŞKAN — Sanayi Komisyonu Başkanlığının tezkeresini oylarınıza sunuyorum; kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

8. — Nevşehir Milletvekili Ali Baran Numanoğlu ve 16 arkadaşının, İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun muaddel 20 nci maddesine bir bent eklenmesi hakkındaki kanun teklifinin Hükümetçe hazırlanmakta olan «Emlâk alım kanunu tasarısı» ile birlikte, nazara alınmak üzere tehirine dair Maliye Komisyonu raporu (2/274, 3/452)

BAŞKAN — Raporu okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Nevşehir Milletvekili Ali Baran Numanoğlu ve 16 arkadaşının, Millet Meclisi Başkanlığına verilip Çalışma Komisyonundan muhavvel 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 14.8.1961 tarih ve 344 sayılı Kanunla muaddel 20 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair

kanun teklifi ilgili Hükümet temsilcilerinin ıştırakiyle komisyonumuzda görüşüldü.

Bu kanun teklifinin Hükümetçe hazırlanmakta olan «Emlâk alım kanunu tasarısı» ile birlikte nazara alınmak üzere tehirine ve keyfiyetin Başkanlığa bilgi sunulmasına karar verildi.

Başkan	Başkanvekili
Gümüşane	Çankırı
N. Küçüker	Ş. Keskin
Bura rapor Sözcüsü	Kâtip
Aydın	Kütahya
N. Müren	A. Erbek
Adana	Manisa
Y. Aktimur	Y. Yakut

Ordu

O. N. Hazinedar

BAŞKAN — Bilginize sunulmuştur.

9. — Amasya Milletvekili Nevzat Şener ve İsmail Sarıgöz'ün, Memurların tahsil müesseselerinde talebe olamıyacaklarına dair 4007 sayılı Kanun ile bu kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki 4214 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılmasına dair 183 sayılı Kanuna ek kanun teklifinin İçtüzüğü'nün 36 ncı maddesi gereğince gündeme alınmasına dair önergesi (2/93, 4/138)

BAŞKAN — Sayın Nevzat Şener, bir isteğiniz mi var, önergeniz okunmadan önce bir şey mi söyleyecektiniz?

NEVZAT ŞENER (Amasya) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

NEVZAT ŞENER (Amasya) — Çok muhterem arkadaşlarım, 15.1.1962 tarihinde, lise veya muadili mektep mezunu olup da, memuriyetleri esnasında bir yüksek okula veya fakülteye devam edip bitirenlerin terfipleri hususunda bir kanun teklifi getirmiştik. Bugüne kadar aşağı-yukarı tam 12 ayı tecavüz etmiştir, 11 ay 20 gün olmuştur. Aradan bu kadar uzun müddet geçmiş olmasına rağmen ancak Millî Eğitim Komisyonundan geçmiştir. 10 Eylül 1962 tarihinde Maliye Komisyonuna havale edilmiştir. Maalesef bugüne kadar hiçbir karar çıkmadı. Meclisin İçtüzüğü'nün 36 ncı maddesine dayanarak makamı Riyaset tarafından gündeme alınması talebinde bulunduk. Ancak, Neemeddin Küçüker arkadaş-

mız 10 gün içinde bunun çıkarılabileceğini söylediler ve bunun için bir de takrir verdiler.

Arkadaşlar, komisyon çalışmaları Meclis çalışmalarının esasını teşkil eder. Fakat, maalesef Meclis açıldığı günden beri hiçbir milletvekili komisyon çalışmalarına itibar göstermemektedir. («Bâzı milletvekilleri» sesleri) affedersiniz evet, bâzı milletvekilleri itibar etmemektedirler. Birçok arkadaşlarımız bu durumdadır; muayenehanesi olan arkadaşlar muayenehanesinde, yazıhanesi olan arkadaşlar yazıhanesinde, ticarethanesi olan ticarethanesine, özel işine devam ettiği müddetçe tabii bu işler aksar.

Neemeddin Küçükler arkadaşımın «15 gün içerisinde çıkarılacağı» sözüne istinadederek takririmi geri alıyorum. Ancak ricam şudur : Arkadaşlarımız komisyon çalışmalarına daha çok gayret etsinler. Bilhassa Meclis İçtüzüğü'nün bir an önce Meclise getirilmesi için gayret sarf etsinler ve komisyon çalışmaları için alınacak maddi cezai tedbirler hakkındaki hükümleri bilhassa göz önünde tutsunlar.

Bu ricamı tekrar ederek önergemı geri alıyorum.

BAŞKAN — Arkadaşımızın önergesini okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Başkanlık Divanının Genel Kurula sunuşları meyanında 3 ncü madde olarak gündeme alınmış olan önergemizi geri alıyoruz.

Gereğinin ifasını saygı ile arz ederiz.

Amasya

Amasya

Nevzat Şener

İsmail Sarıgöz

BAŞKAN — Önergenin geriverilmesini oylarınıza sunuyorum : Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

10. — *Kayseri Milletvekili Mehmet Yüceler ve 7 arkadaşının, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 7 nci maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun teklifinin Genel Kurulun 12 . 11 . 1962 tarihli 4 ncü Birleşiminde kurulan Geçici Komisyona havalesine dair Maliye Komisyonu Başkanlığı tezkeresi (2/324, 3/456)*

BAŞKAN — Raporu okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Kayseri Milletvekili Mehmet Yüceler ve 7 arkadaşının, 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanu-

nunun 7 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun teklifinin bununla ilgili olarak kurulmuş bulunan Geçici Komisyona havalesine ve keyfiyetin Yüksek Başkanlığa sunulmasına karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Gümüşane

Çankırı

Neemeddin Küçükler

Şaban Keskin

Sözcü

Erzurum

Adana

Önyasettin Karaca

Yusuf Aktimur

Aydın

Bolu

Nedim Müren

Kâmil İnal

Muş

Sait Mutlu

BAŞKAN — Maliye Komisyonu raporunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

11. — *Bolu Milletvekili Zeki Baltacıoğlu'nun Bütçe Komisyonundan istifa ettiğine dair önergesi. (4/140)*

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Bütçe Komisyonu üyelüğinden istifa ettiğimi arz ederim.

Bolu

Zeki Baltacıoğlu

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

12. — *Elâzığ Milletvekili Hürrem Müftügil'in, Bütçe Komisyonundan istifa ettiğine dair önergesi (4/141)*

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum efendim.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

C. H. P. Genel Merkez Yönetim Kurulu üyeliğine seçilmiş bulunmam hasebiyle, Bütçe Encümenindeki üyelikten istifa ediyorum.

Gereğine müsaadelerinizi saygılarımla arz ederim.

Elâzığ

Hürrem Müftügil

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur efendim.

13. — *Ankara Milletvekili Emin Paksüt'ün, Geçici Komisyon ve Malatya Milletvekili Mehmet Delikaya'nın, Dilekçe Komisyonu üyelüğinden çekildiklerine dair önergeleri.*

BAŞKAN — Önergeyi okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

C. H. P. Genel Sekreter Yardımcılığına seçildiğimden işlerimin çokluğu dolayısıyla, Anayasa Komisyonu ve (Sendikalar kanun teklifi ve toplu sözleşme, grev ve lokavt kanun tasarısını incelemekle görevli Geçici Komisyon) üyeliğinden istifa ediyorum.

Derin saygılarımla arz ederim.

Ankara

Emin Paksüt

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

Diğer önergeyi de okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Dilekçe Komisyonu üyeliğinden istifa ediyorum. Kabulüne delâletlerinizi rica ederim.

Malatya

Mehmet Delikaya

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

14. — *Plân, Tarım ve Anayasa komisyonları üyeliklerinden seçilenlerin yerlerine yapılan seçimler (3/457)*

BAŞKAN — Bir tezkere var, okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

T. B. M. M. Bütçe Karma Komisyonundan istifa eden Elâzığ Milletvekili Hürrem Müftügil'den münhal üyeliğe Kars Milletvekili Kemal Okyay, Bütçe Karma Komisyonu üyeliğinden istifa eden Bolu Milletvekili Zeki Baltacıoğlu'nun münhal üyeliğe Trabzon Milletvekili Ahmet Şener, Millet Meclisi Tarım Komisyonu üyeliğinden istifa eden Trabzon Milletvekili Ahmet Şener'den münhal üyeliğe, Kırklareli Milletvekili Hasan Tahsin Uzun, aday olarak seçilmiştir.

Gereğine müsaadelerinizi saygılarımla rica ederim.

Millet Meclisi

C. H. P. Grup Başkanvekili

Bursa

Dr. İbrahim Öktem

BAŞKAN — Bir tane daha var, okutuyorum.

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Millet Meclisi Anayasa Komisyonu üyeliğinden istifa eden C. H. P. Ankara Milletvekili

Emin Paksüt'ün yerine C. H. P. Malatya Milletvekili Mehmet Delikaya Grupumuzca aday olarak gösterilmiştir.

Gereğine müsaadelerinizi rica ederim.

Saygılarımla.

Millet Meclisi

C. H. P. Grup Başkanvekili

İstanbul

Dr. Suphi Baykam

BAŞKAN — Cumhuriyet Halk Partisi Meclis Grubunun namzet tezkeresini okuttuk. Anayasa Komisyonu, Bütçe Karma Komisyonu ve Tarım Komisyonundan istifalardan sonra oranlarına göre buralara seçilecek üyelerin isimlerini sizlere bildirmiş olduk.

Plân, Tarım ve Anayasa komisyonlarına seçim yapacağız. Üç tane sepeti kürsüye koyacağız, her üç seçimi birden yapacağız. Her kâğıda isimleri ayrı ayrı yazıp atacaksınız. Adayların isimlerini tekrar okuyorum.

Anayasa Komisyonuna Mehmet Delikaya, Karma Bütçe Komisyonuna Kemal Okyay ve Ahmet Şener,

Tarım Komisyonuna Hasan Tahsin Uzun.

Bir kere daha arkadaşların dikkatini çekmek isterim : Anayasa, Tarım ve Karma Bütçe Komisyonuna üye seçimi yapılacaktır. Karma Bütçe Komisyonuna iki, diğer komisyonlara birer üye seçilecektir.

Bir tasnif heyeti seçiyoruz.

Üçüncü tasnifi de bu heyet yapacaktır.

Hüdaî Oral (Denizli). Burada

HÜDAİ ORAL (Denizli) — Efendim, ben-deniz komisyonda vazifeliyim, affımı rica ederim.

BAŞKAN — Komisyondaki vazifesinden dolayı arkadaşımız tasnif heyetinden fariğ tutulmuştur.

Nurettin Özdemir (Gümüşane), burada.

İbrahim Bulanalp (Uşak), burada.

İbrahim Cemalcılar (Eskişehir), burada.

Tasnif heyetinde olanlar lütfen ayrılmasınlar.

Konya'dan oylamaya başlıyoruz.

(Konya milletvekillerinden başlanarak oylar toplandı)

BAŞKAN — Oyunu kullanmayan arkadaşlar varsa lütfen acele etsinler...

15. — Sayın milletvekillerinden bâzılarına izin verilmesi hakkındaki Başkanlık tezkeresi (3/458)

BAŞKAN — Bir izin tezkeresi vardır, okutuyorum.

Genel Kurulâ

Aşağıda adları yazılı sayın milletvekillerinin hizalarında gösterilen müddetlerle izinleri Başkanlık Divanının 21 . 12 . 1962 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerinize arz olunur.

Millet Meclisi Başkanı
Fuad Sirmen

Hatay Milletvekili Saki Zorlu, 20 gün, mazeretine binaen 3 . 1 . 1963 tarihinden itibaren;

Tokat Milletvekili Mehmet Kazova, 20 gün, hastalığına binaen 18 . 12 . 1962 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Tekrar ayrı ayrı okutup oyla-

rınıza sunacağım; Hatay Milletvekili Saki Zorlu, 20 gün, mazeretine binaen 3 . 1 . 1963 tarihinden itibaren.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tokat Milletvekili Mehmet Kazova, 20 gün, hastalığına binaen 18 . 12 . 1962 tarihinden itibaren...

Oylarımıza sunuyorum; kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

BAŞKAN — Bir önerge vardır, okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığına

Kanun teklif ve tasarılarının, sözlü sorulardan önce görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Izmir
Mustafa Uyar

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 6 ncı maddesine fıkralar eklenmesine dair kanun tasarısı ve Çalışma Komisyonu raporu (1/275) (S. Sayısı : 248) (1)

BAŞKAN — Çalışma Komisyonu lütfen yerini alsın. Daha evvel okumuştuk. Tümü üzerinde başka söz istiyen var mı? Buyurun Sayın Halil Özmen.

HALİL ÖZMEN (Kırşehir) — Muhterem arkadaşlar; bu kanun tasarısı üzerinde konuşmak istemiyorum. Yalnız, münderecatına vakıf olduktan sonra bunun üzerinde birkaç söz söylemeyi vaz geçilmez bir vazife kabul ettim, onun için yüksek huzurlarınıza çıktım. Gerekçede aynen şöyle söylenmektedir: «Çalışma hayatında işçi sağlığı ve iş güvenliğinin temini gerek insani, gerekse iktisadi bakımlardan bir zaruret olarak belirlemekte, ayrıca sanayimizde üstün verim sağlanması da diğer faktörlerle beraber bu hususun gerçekleşmesine bağlı bulunmaktadır.

Diğer taraftan, memleketimizdeki iş kaza-

ları ve meslek hastalıkları nisbeti başka memleketlerle kıyaslanamayacak kadar yüksek bir seviyede bulunmakta ve bunun neticesi olarak İşçi Sigortaları Kurumu her yıl artan malî külfetlerle karşılaşmaktadır.

Bu itibarla, işçi sağlığı ve iş güvenliği sahasında Bakanlığımıza mevzu hizmet ve faaliyetlerin verimli bir surette ifasını kolaylaştırmak, diğer taraftan İşçi Sigortaları Kurumuna terettübeden vecibeleri yerine getirmek ve kuruma karşılaşılan malî külfeti hiç olmazsa asgari hadde indirmek üzere, 81 sayılı Sözleşmenin ışığı altında, 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kuruluş Kanununun 6 ncı maddesine, ilişkide gösterildiği şekilde, fıkralar eklenmesine lüzum görülmüştür.»

Muhterem arkadaşlar; bir de Çalışma Komisyonumuzun düzenlediği fıkraları okumak zarureti vardır. Burada pek mühim şeyleri göreceksiniz. «Komisyonumuza havale olunan 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 6 ncı maddesine fıkralar eklenmesine dair kanun tasarısı, ilgili Bakanlık temsilcilerinin de iştirakiyle incelendi: Memleketimizde iş kazaları ve meslek hastalıklarının geniş ölçüde vukubulması, işçilerimizin sağlık ve iş

(1) 248 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

güvenliği yüzünden büyük zararlara sebeb olduğu gibi bundan doğan ödemelerini de artırdığı için İşçi Sigortaları Kurumuna da büyük mali külfet yüklemektedir.»

Muhterem arkadaşlarım, yüksek nazarlarınızı bu cümleye çekerim. Burada ödemeyi artırdığı için İşçi Sigortaları Kanunu değil, İşçi Sigortaları Umum Müdürlüğü, büyük külfetler yüklemektedir.

«Bu gerçek komisyonumuzdaki görüşmeler sırasında Hükümet temsilcileri tarafından açıklanan istatistiklerin ışığında tesbit olunmuş ve iş kazaları ve meslek hastalıklarının büyük çapta artışı, iş güvenliği ile ilgili usullerin yeter ölçüde yürürlüğe konulmaması sonucunu veren kontrolsüzlüğün başlıca sebeb olduğu düşüncesine varılmıştır.»

Muhterem arkadaşlar, hepimizin üzerinde titizlikle durmamız lâzımgelen bir husus, kontrolsüzlüktür. Türkiye hayatında maalesef Türkiye'yi Türkiye olmaktan çıkaran bu kontrolsüzlüktür. Umumi efkârın viedanı sizler bu kontrolsüzlükten. Bir misal.

İşçi Sigortaları Kurumunda, hepinizin gördüğü vechile bir kontrolsüzlük mevcut imiş, biraz sonra arz edeceğim.

Arkadaşlar bizler, İşçi Sigortaları Kurumuna yeni bir uzman kadrosu istiyoruz. Biraz sonra arz edeceğim 9 neu maddede uzman vardır. Her zaman istifade edebilirler. Ama uzman üstüne uzman, külfet üstüne külfet, üç tane direği olan bütçenin üzerine yeni yükler yüklemek demektir. «Bu kontrolü sağlayacak ve iş yerlerini iş sağlığı yönünden tesirli bir şekilde gözden geçirecek inceleme, araştırma, teftiş ve kontrolünü yapacak bir uzman kadrosunun bulunması, zaruri görülmüştür.

Ancak, böyle bir kadro teşkil edebilmenin bu kabil uzman kişileri tatmin edebilecek bir ücret bir yevmiye sisteminin kabulüne bağlı bulunabileceği takdir olunur. «Yeni bir ücret ve yevmiye sistemi kabul edeceğiz... Tehlike kapınızın önüne kadar gelmiştir. Şu memlekette köylünün elinde 50 dönüm bir kıraç arazi ve bir kuyruğu güdük eşiği kalmıştır. Bunu yapamayız, bu yükleri yükleyemeyiz onlara, kıymeti kalmamıştır.

Biraz daha aşağı inmek istiyorum. Kanunun çıkmasında faydalı olacaktır:

Dışkapı'da bir İşçi Bulma Kurumu vardır. Eğer gittinizse, eğer zahmet edip seçmenlerinizin işlerini takibederken beraberce oraya gitmişseniz, bu müesseseden işçilerimizin kapı dışarı edildiklerini görürsünüz. Kapılar, yüzlerine kapatılmaktadır. Kapılar yüzlerine şakır şakır kapatılmaktadır, «çık dışarı» hitabıyla karşılaşmaktadırlar. Vatandaş kayıdolmak için numara istemekte veya numarasını sormakta, fakat «çık dışarı» diye kovulmaktadır. Müdürlüğe telefon edersiniz, aynı şekilde, Umum Müdürlüğe telefon edersiniz aynı şekilde. Arkadaşlar bu fakir bütçe ile, biraz evvel söyledim, bu mali ve iktisadi şartlarla biz daha kimleri tatmin edeceğiz?

Muhterem arkadaşlarım, bir arkadaşınız olarak ben Türk işçisinin sağlığını alıncaya kadar müdafaa eden, Türk işçisinin ruh emniyetini sağlamak isteyen bir insanım; ama bu şartlar altında değil. Üç, beş yaren kayırlacak, uzman kadrosu, yabancı uzman kadrosu, külfet üstüne külfet.

Sevgili arkadaşlarım; Şefik İnan gözlerini bakıyor. Geçen sene bütçe hazırlanırken, ben kendisini, karşısında oturup bir bir takibediyordum. Bana o anlattı bu bütçenin üç ayağı olduğunu. Bütçenin üç ayağının hiçbiri yerine gelmemiştir. Fakir milletin parasını geliş güzel sarf etmeye kimsenin hakkı yoktur, takati de yetmeyecektir, arkadaşlar.

Arkadaşları kanunun metninde bir maddeyi okuduktan sonra asıl umumi kanunlara gelmek ve bu istekleri orada görmek ve arz etmek istiyorum. Teklif edilen kanun mânası şöyledir : Altıncı maddeye şu fıkraları ilâve edip bâzı kadrolar almak, bâzı insanları kayırıp, bâzılarını tâyin etmek, İşçi Sigortaları Kurumunun yıllık kadroları toplamının yüzde birini aşmamak üzere bir kısım, işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında yapılacak inceleme, araştırma teftiş ve kontrollerde kullanılacak personele tahsis olunur.

Bu kadrolarda çalışacakların adedi, unvanı, ücret veya yevmiyeleri Çalışma Bakanlığının göstereceği ihtiyaca göre, İşçi Sigortaları Kurumunca tesbit edilecek yıllık kadrolarında belirtilir. Bu kadrolarda çalışacak olanların tâyinleri Çalışma Bakanlığı tarafından yapılır. Ve çalışmalar İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğüne düzenlenir ve denetlenir. Gördünüz mü arkadaşlar?..

Bir de İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü diye bir müdürlük ihdas edilecek. Mevcut teşkilât hangi bütçe ile, hangi para ile yerinde duruyor. İşçi Sigortalarına gittiğiniz zaman, binlercesi bir odada. O kadar kadrosu var, hepsi de bomboş oturuyorlar. Lütfen muhterem arkadaşlarımız kendilerine düşen vazifeyi yapsınlar. iyice incelesinler. Bir kişiye dört yüz lira vereceklerine bin lira versinler, üç kişinin yapacağı işi de ona yaptırınsınlar. Bu bakımdan, daha tedbirli olmaya mecburuz. Binaenaleyh, İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü diye yeni bir müessese, yeni bir daire ihdas edilirken, benim vicdanım bu bütçe karşısında buna imkân verdirmiyor muhterem arkadaşlarım.

Arkadaşlar, şimdi sizlere İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun bâzı maddelerini okumak istiyorum ki, bu maddelere göre böyle bir kanunu teklif etmeye imkân ve ihtimal yoktur. Mevcut kanun vazifeleri görmeye kâfi gelmekte, hattâ artmaktadır.

Arkadaşlar, yeni yeni uzmanlar heyeti kuracağımıza belli ihtisasları ıslah ve mevcut arkadaşlarımızı tatmin edelim. Çok iş alacak kaliteli eleman arıyalım arkadaşlar. Yoksa yeni yeni kadrolar alarak bu memleketin zaten çıkmazda olan bütçesini daha da çıkmaza sokmıyalım.

Muhterem arkadaşlarım, 4792 sayılı Kanunun birinci maddesi aynen şöyle der : «İş hayatında türlü hallere karşı zikri geçen Sigorta Kanunu hükümlerini uygulamak ve Çalışma Bakanlığına bağlı olmak üzere İşçi Sigortaları Kurumu vücuda getirilmiştir. İşçi Sigortaları Kurumunun organları, Genel Müdürlük, Yönetim Kurulu ve Genel Kürüldür. Bunlardan başka en büyük salâhiyeti vermiş. Hangi madde ile? İşte arkadaşlar, 6 ncı madde : «Kurumun 3659 sayılı Kanunun ikinci maddesindeki cetvelin altıncı derecesine kadar olan memurları, genel müdürün teklifi üzerine Yönetim Kurulunca, bunlardan başka memur ve hizmetlileri Genel Müdür tarafından tâyin olunur. Şu halde 6 ncı madde ile bu imkânları sağlamıştır. Arkadaşlar, yeni bir kanun teklifi olması sebebi ile, yeni fıkralar ilâve edilmesine, yeni uzman listesi konmasına lüzum yoktur. Hem Yönetim Kurulu ve hem de Genel Müdürlük yeni imkânlar araştırarak memurları tâyin etmeye vazifelidirler. 3 - 5 arkadaş bununla va-

zifelendirir. İşçi sağlığı, iş emniyeti, meslek hayatı vazifesini görecektir memur arkadaşlarımıza bu işler intikal edebilir.

Arkadaşlar, bakınız, 9 ncü madde de aynen şöyledir : «İşçi Sigortaları Kurumunda Bakanlar Kurulundan alınacak karar üzerine özel kanunlarla yabancı uzmanlar çalıştırılabilir» Görüyorsunuz ya, takdir hakkını vermiş, Bakanlar Kuruluna. Müracaat etsinler, oradan karar alıp böyle bir uzmanı tâyin etsinler, hem yabancı uzmanı! Uzman lâzımsa ve elde kaliteli eleman mevcut değilse yabancı uzman tâyin edilecek. Ben kaliteli eleman olduğuna inanıyorum, vardır. İşçi Sigortaları Kurumu memur kadrosu bakımından dolup taşmaktadır. Hattâ tanıdığım çok kıymetli bir felsefe hocası da memuriyeti bırakmış, orada çok para veriyorlar diye daha çok para alabilmek için müracaat etmiş ve bugünde orada çalışmaktadır. Şu halde yeni bir kanun teklifine ne lüzum var? Muhterem arkadaşlarım, Hükümetten dün de bir arkadaşımız bu çaba veğiyle arz etti, çok güzel konuştular. Kalkınma plânı Yüksek Meclisinizde kabul edildikten sonra bunların yıllık icra faaliyetleri vardır. Hükümetimizin çok çalışkan Çalışma Vekili, genç arkadaşımız bize getirseydi de biz onları tetkik etseydik...

C. H. Partili bir arkadaşım kalkınma bütçeleri esnasında, Türk köylüsünün uzaklarda aynen hayvanlar gibi oyuklarda yaşadığını söylemedi mi size? Uzaklara gitmeğe lüzum yok, Ankara'nın çevresini bir kere dolaşmanızı sizden rica ediyorum. Gecekondu muhitlerine gidiniz. Vatandaşlar, bugün inlerde yaşıyor, mağaralarda yaşıyor, susuzluktan bugün imanı gevriyor.

Kalkınma plânını kabul ettik, Hükümet de plânı getirsin, bunları kabul edelim. Memleketin bugünkü âcil ihtiyaçlarına hemen buradan cevap verelim ve onları yerine getirelim.

Sevgili arkadaşlarım, ben topyekûn olarak sizlerden şunu istirham ediyorum : Bu kanun teklifi, bütçemize külfet yüklüyor, bu kanun teklifi, İşçi Sigortaları Kurumuna büyük malî külfetler yüklüyor, bu kanun teklifiyle Türk Milletine büyük malî külfet yükleniyor. Bu itibarla bu kanun teklifinin kabul edilmemesini arz ve istirham ederim.

Hepinizi hürmet ve sevgi ile selâmlarım arkadaşlar.

BAŞKAN — Komisyon seçimlerine iştirak etmemiş olan arkadaşlarımız oylarını kullanırlar. Sepetler kürsünün üzerindedir.

Buyurun Sayın İnan.

ŞEFİK İNAN (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar, bu kanunun mucip sebepleriyle tamamıyla mutabıkım. Şöyle ki; hakikaten iş kazalarını önleyici tedbirlerde aksaklık ve kifayetsizlik mevcuttur ve bu da Çalışma Bakanlığımızın iş hacminin bugünkü vüsatine göre, gerekli imkâna sahibolmamasından ileri gelmektedir. Ancak bu haklı mucip sebeplerle Çalışma Bakanlığımızın teşkilât kifayetsizliğini gidermek üzere bulunmuş olan formül teşkilâtın bâzı temel prensiplerini ihlâl etmektedir. Şöyle ki : İşçi Sigortaları Kurumu işçiden aldığı iş verenden aldığı paylarla ve Devletin de kendisine yaptığı yardımlarla yüzdelerle vazife gören bir teşkilâttır. Daha çok malî bir teşkilâttır. Bir hesaba dayanır, ücretten yüzde şu kadar alır. Patron, iş veren de şu kadar verir, bu sırada Devlet de yardımını yapar. Bu toplanan paraların riyaî bir kısım hesaplara göre muayyen rizikoları karşılaması lâzımgelir. Şimdi, İşçi Sigortalarının vazifesi budur; Çalışma Bakanlığının vazifesi ise, iş emniyetini korumaktır, önleyici tedbirler almaktır. İş Kanununun tatbik edilip edilmediğini, iş yerlerini teftiş ve murakabeye tâbi tutmaktadır. Çalışma Bakanlığının vazifesi Devlet vazifesidir. İşçi Sigortalarının vazifesi bir İktisadi Devlet Teşekkülü vazifesidir. İki vazife de ayrı ayrıdır. Çalışma Bakanlığına terettübeden vazifenin malî icapları Devletin bütçesinden yapılmak gerekir. Devlete terettübeden bir vazifenin malî icaplarının, bir İktisadi Devlet Teşekkülü bütçesi imkânları ile karşılanması asla doğru değildir. Ve bu tamamıyla prensiplere aykırıdır. Bendeniz mucip sebepleriyle tamamıyla mutabıkım. Çalışma Bakanlığımız tarafından kâfi teftiş ve murakabe yapılmamaktadır. İş kazalarını önleyici kontroller yapılamamaktadır, kâfi derecede yapılamamaktadır. Teşkilâtı buna kifayet etmemektedir. Ama bu kifayetsizliğin İşçi Sigortaları fonları ile karşılanmasına taraftar değilim. Çünkü bütün Devlet teşkilâtında bulunan temel prensibe aykırıdır. Bu demek değildir ki, başka bir tarafta bu şekilde bir şey yoktur. Fiili

durumlar vardır. Meselâ Ticaret Vekâletimizi alalım, göreceğiz ki, oradaki memurların bir kısmı hakikatte Toprak Ofisin memurlarıdır, maaşlarını Ofisten alırlar. Fakat Ticaret Vekâleti bünyesi içinde bambaşka bir işte çalıştırılmaktadırlar. Her Devlet teşkilâtında buna benzer az veya çok birtakım fiilî durumlar vardır. Bunlar zamanla tekevvün etmiş emri vakilerdir. Bu durumları tashih etmek, prensibe ıera etmek, hali asliye ıera etmek lâzımgelirken, biz şimdi, bir kanun ile temel prensibi bozuyoruz. Ve Çalışma Bakanlığına, ki bunun mensupları Devlet hizmeti görmektedirler. İşçi Sigortaları Kurumu memuru değildirler. O kurumda bulunan memurların muayyen vazifeleri vardır.

Şimdi, Çalışma Bakanlığına terettübeden vazifeleri görececek memurların, İşçi Sigortaları Kurumu kaynaklarından finanse edilmesi, hem de bir kanun ile bu imkânın verilmesi, asla doğru değildir. Gayet kötü bir kapı açacaktır. Yarın Ulaştırma Bakanlığı da gelecek ve maaşı DDY rından verilmek üzere personel istihdamını isteyecektir. Maaşı Denizyollarından karşılanmak üzere personel istihdamı yapılacaktır. Hangi bakanlığın elinin altında bir İktisadi Devlet Teşekkülü varsa, ve memura ihtiyaç duydu mu gayet kolay; buraya gelip kanun çıkartmaya, Teşkilât Kanunu çıkartmaya ne lüzum var, Bütçe Komisyonu önünde hesap vermeye ne lüzum var, gayet kolay bir fiilî durum var, böylece maalesef kanuna ihtiyaç gösteren bir imkân alır. Bendeniz çalışma Bakanlığının ihtiyacına canı gönülden katılıyorum, fakat bu ihtiyacın karşılanmasının yolu bu değildir. Kötü bir gelenek açacağız, kötü bir emsal yaratacağız. Bu emsal diğerleri tarafından da süratle takibedilecektir. Bu itibarlardır ki, Devlet teşkilâtının temelinde bulunan bu prensibe dokunmıyalım. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Sayın Bakan.

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Ankara) — Sayın Başkan, sayın arkadaşlar, yüksek tasvibinize sunduğumuz kanun tasarısı hakkında iki değerli arkadaşımız konuşular. Her ikisi de kanunun aleyhinde bulundular. Yalnız ilk konuşan muhterem arkadaşımız Halil Özmen'in, kanun aleyhinde bulunurken ileri sürdüğü gerekçeleri, başka gerekçelerle kanun aleyhinde bulunan Sayın Şefik İnan arkadaşımız, cerhetmiş oldular.

Gerçekten, sayın Halil Özmen arkadaşımızın belirttiklerinin aksine, yüksek huzurunuzda bulunan kanun tasarısı, bütçeye, Devlet bütçesine, yeni külfetler getirmekten o kadar uzaktır ki, bu kanun tasarısını Bütçe Komisyonundan geçirmeye dahi ihtiyaç görülmemiştir.

Sayın Şefik İnân arkadaşımızın belirttiği gibi, bu kanun ile alınacak kalroların Devlet Bütçesi ile hiçbir ilişkisi yoktur. Kadrolar doğrudan doğruya İşçi Sigortaları Kurumunun fonlarından alınacaktır.

O itibarla, köylümüzün bir gerçek olan yoksul durumundan bahseden Sayın Halil Özmen arkadaşımızın, köylüye yeni külfetler yükleneceği yolundaki sözlerinin bu kanun tasarısı ile hiçbir ilişkisi yoktur. Çünkü, bilindiği gibi, İşçi Sigortaları Kurumu fonlarında köylünün parası yoktur.

Sayın Şefik İnân arkadaşımız tarafından da belirtildiği gibi Kurum paraları işçinin ve iş verenin ödediği pirimlerden birikmektedir.

Yine sayın Özmen'in bir tenkidine cevap veriyim : Buyurdular ki, bu kanuna göre bir İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü kurulacakmış! Böyle bir endişeye de yer yoktur. İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü esasen Çalışma Bakanlığı teşkilâtı içinde öteden beri mevcudolan bir Genel Müdürlüktür. Mevzuubahsolan, İşçi Sigortaları fonlarından istifade edilerek alınacak yeni iş güvenliği müfettişlerinin doğrudan doğruya Bakanlığa bağlı İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğü emrinde çalıştırılmasından ibarettir.

Yine Sayın Özmen arkadaşımız, Kurumun dilediği kadar uzman alma yetkisi vardır; neden o yola gidilmedi de böyle bir kanun tasarısı getirildi, dediler. Bunun sebebi şudur: İşçi Sigortalarının da müfettişleri varlır. Fakat, İşçi Sigortaları Kurumu müfettişlerinin ellerinde, kazalara karşı, güvenlik tedbirlerinin ihmal edildiği iş yerlerinde kaza sigortası pirimlerinin bir nisbet dâhilinden yükseltmekten başka bir müeyyide yoktur.

Çalışma Bakanlığı iş müfettişlerine, iş yeri güvenlik tedbirleri bakımından, işçi sağlığı tedbirleri bakımından yetersiz gördüğü iş yerleri için, kapatmaya, muvakkat kapatmaya kadar gidebilecek müeyyideler uygulamak imkânına sahiptirler.

Bu imkânlar bulunmadığı takdirde, güvenlik

ve sağlık şartları bakımından yapılacak iş tefişinin etkili olamayacağı aşikârdır.

Şimdi Sayın Halil Özmen arkadaşımızın bir kısım endişelerini bu şekilde cevaplandırdıktan sonra, Sayın Şefik İnân'ın, görünüşte, ilk bakışta, belki haklı sayılabilecek olan endişesine cevap arz edeyim: Sayın İnân dediler ki iş yerlerini işçi güvenliği, işçi sağlığı bakımından kontrol ve tefiş Devlete düşen bir ödevdir; bu görevin gereği gibi yapılabilmesi için kadroların gerçekten artırılması lâzımdır, mevcut kadrolar kifayetsizdir, ancak, gerekli tahsisat. fonları işçinin ve iş verenin ödediği pirimlerle teşekkül eden İşçi Sigortaları Kurumundan değil, doğrudan doğruya Devlet Bütçesinden alınmalıdır, buyurdular.

Şimdi arkadaşlarım, mesele, sadece bu kadrolar için alınacak paranın şuradan veya buradan alınmasından ibaret değildir. Mesele hayatî önem taşıyan bu kadrolara gerekli elemanların bulunabilmesi için icabeden ücretin verilebilmesindedir. Bugünkü personel rejimi, Devletin bu ücretleri vermesine imkân bırakmamaktadır. Bu ücretleri vermeyince de, Çalışma Bakanlığı, işçi güvenliği ve işçi sağlığı bakımından iş yerlerini denetlemeyi gereği gibi yapabilecek uzman kişileri, kimya mühendisleri, mühendisler vesaireyi bulamamaktadır. Ancak İşçi Sigortaları Kurumundan Bakanlığa aktarılabilecek kadrolarla bu imkân sağlanmış olabilecektir.

Şimdi denebilir ki, Devlet personel rejimi dışına çıkmıyalm! Bekliyelim, personel rejimi değişsin; bu boşluklar doldurulmak suretiyle yeterli hale getirilsin; ondan sonra bu mesele normal Devlet personel rejimi içinde bir hâl çaresine bağlansın! Böyle düşünülebilir. Fakat, arkadaşlarım, meselenin vahameti, böyle ne zaman gerçekleştirileceği bilinmiyen bir personel rejimi değişikliğini, reformunu beklemeye imkân vermemektedir.

Hakikatleri, acı hakikatleri, burada, birazdan açıkladığımız zaman, eminim bütün muhterem üyeler, viedanlarında, bu sözün doğruluğunu teslim edeceklerdir.

Arkadaşlarım; acı gerçek odur ki, memleketimizde iş kazaları başka bütün medeni memleketlerden çok daha yüksektir. Bu konuda meselenin önemini belirtmek için, gerçekleri

açık açık konuşmak istiyorum. Meselâ kömür çıkaran iş yerlerinde yılda 300 gün çalışıldığı kabul edilerek yapılan hesaplara göre, yer altında çalışan her 5 işçiden biri ölümsüz ve 300 işçiden biri ölümlü kazaya mahkûmdur. Halbuki, Avrupa'da, kaza oranı en yüksek olan memleketlerde, aynı iş kolunda ve aynı çalışma esasları üzerinden ölüm nisbeti bizden dört defa daha azdır. 1 200 işçide bir ölüm vakası vukua gelmektedir.

Genel olarak bütün iş kollarında 1960 - 1961 yıllarının mukayeseli kaza rakamlarına bakalım olursak görürüz ki, sigortalı işçi sayısının hemen onda biri her yıl iş kazasına uğramaktadır. 1960 da bu şekilde iş kazasına uğrayan işçilerin sayısı 63 014'dür. 1961 de bu, % 9.1 artışla 68 742'ye yükselmiştir.

Meslek hastalığı 1960 da 424, 1961 de % 64.9 yükselişle, 699'dur. İş kazaları yüzünden mâlûliyet, 1960 da 1 700, 1961 de % 20.7 yükselişle 2 052'dir. 1960 da iş kazaları neticesinde ölüm sayısı 460'dır. Çok şükür bu bakımdan 1961'e nazaran bir düşme olmuştur. Ölüm sayısı % 2.6 eksilişle 448'e inmiştir.

Arkadaşlarım, şunu ilâve etmek isterim ki, memleketimizde iş kazalarının bu kadar korkunç nisbetlere varmış olmasının başlıca sebebi, iş yerlerinde, iş güvenliği, işçi sağlığı bakımından gerekli teftişin yeterli bir şekilde yapılmamış olmasıdır. Bunun da sebebi şudur ki, bu teftişi yapabilecek yeterli uzman elemanları almaya Çalışma Bakanlığı bütçe imkânları Devlet personel rejimi, el vermemektedir.

Gazetelere dikkat buyurursanız, muhterem arkadaşlarım, birkaç günde bir, bilhassa maden bölgelerinden, bazı kara haberler okursunuz; bu kara haberler, Batı memleketlerinden yahut Japonya'dan geldiği zaman bizim memleketimizde iki üç sütunluk başlıklarla belirtildiği halde, bu maden kazası haberleri, bizde o kadar sık görülür ki, o kadar tabii sayılır bir hale gelmiştir ki, ekseriya gazetelerimize bir iki sütunluk küçük haberler halinde akseder. Eğer, muhterem arkadaşlarımın vîdedanları, bendeniz hakikatleri bu şekilde açıkladıktan sonra, bu kazalara karşı gerekli tedbirler almak için Devlet personel rejimindeki değişikliği beklemeye razı olursa, o zaman mesele yoktur. Fakat bendenizden bu rakamları işittikten sonra, bizzat ne kadar şefkatli bir insan olduğunu bil-

diğim muhterem Şefik İnan'ın, belki bazı bakımlardan haklı bulunan endişelerine karşı, can kaybı dolayısıyla duyacakları üzüntü ağır basacağı için, bu endişelerinden vazgeçeceğine inanırım.

Kaldı ki muhterem arkadaşlarım, bu şekilde İşçi Sigortaları Kurumundan Bakanlık emrine, İşçi Sigortaları Kurumunun toplam kadrolarının yüzde biri oranında bir kadro almamızla, İşçi Sigortaları Kurumu hiçbir şekilde zarar etmeyecek, bilâkis bu sayede İşçi Sigortaları Kurumu kâr edecektir. Çünkü, bu bahsettiğimiz pek yüksek oranlara varan iş kazalarının asıl zararını, işçi vatandaşımızın bu kazalar yüzünden ölmesi veya sakatlanmaları teşkil etmekle beraber, bu kazaların maddi zararı da İşçi Sigortaları Kurumuna düşmektedir. İş kazalarına uğriyanlara yapılan yardımlar, işe gidemedikleri zaman ödenen ödenekler, mâlûliyet halinde bağlanan aylıklar bir arada hesaplanacak olursa şu rakamlar karşımıza çıkar. 1960 da İşçi Sigortaları Kurumu, iş kazaları yüzünden 54 milyon 900 bin liralık bir ödeme yapmıştır. 1961 yılında yine iş kazaları yüzünden 63 milyon 237 bin liralık bir ödeme yapmak zorunda kalmıştır. Bizim âzami yüzde bir oranında alacağımız kadrolar sigortaya ancak iki milyon civarında bir külfet getirecektir. Fakat bu iki milyonluk külfet sayesinde, İşçi Sigortaları Kurumunun kaza ödemelerinde belki yüzde elli tasarruf yapılmış olacağına inanıyorum. Çünkü, bu iş kazalarının, daha önce arz ettiğim gibi, başlıca sebebi iş yerlerinde iş güvenliği ve işçi sağlığı bakımından gerekli teftiş ve kontrolün ellerindeki müeyyideyi kullanma imkânı bulunan Çalışma Bakanlığı müfettişlerince yapılamamasıdır. Çünkü, Çalışma Bakanlığı, elindeki malî imkânlarla ve mevzuat imkânlarıyla, bu teftişi yapabilecek uzmanları istihdam edebilecek durumda değildir.

Arkadaşlarım, bu hususta Çalışma Bakanlığı ile İşçi Sigortaları Kurumunun imkânlarını birleştirmelerinin, iş birliği yapmalarının gerekliliği bizzat bu Kuruma prim ödiyen işçi ve iş verenler tarafından da teslim edilmektedir. Sayın Şefik İnan'ın bu noktadaki endişelerine cevabolarak bu hususu belirtmek isterim. Nitekim, bu yıl başında, geçen Ocakta, Çalışma Bakanlığında toplanan 3 ncü Çalışma Meclisinde olsun, her yıl toplanmakta olan Sigorta Genel Kurulunda

olsun, iş kazalarının önlenmesi için Çalışma Bakanlığı ile İşçi Sigortaları Kurumunun, bugüne kadar olduğu gibi ayrı ayrı iş görmeleri yerine, imkânlarını birleştirerek bir arada çalışmalarını ısrarla talebedilmiştir. Ayrıca iltihak etmiş olduğumuz milletlerarası 81 sayılı Sözleşme de, sosyal güvenliğin sağlanması konusıyla ilgili teftiş ve kontrollerin Devlet tarafından deruhde edilmesini ve Devletin müfettişleri tarafından yapılmasını âmir hükümler ihtiva etmekte ve beşinci maddesinde de, Bakanlığın bu konu ile ilgili diğer kuruluşlarla müessir birliği yapmak suretiyle tedbirler almasını hükme bağlamaktadır. Nitekim, birçok Batı ülkelerinde de iş yerlerinin iş güvenliği yönünden teftişi için, iş kazaları fonundan para ayrılmaktadır.

Muhterem arkadaşlarım; bu mâruzatımla, konuşan iki değerli arkadaşımızın endişelerine cevap vermeye çalıştım. Kendi duydukları endişeler yer yer haklı olabilir. Fakat, işçilerimizi, bilhassa kömür işçilerimiz arasında çalışan her beş işçiden birini ölümsüz, her 300 işçiden birini ölümlü kazaya mahkûm eden bu durumun yüreklerinize vereceği endişe, muhterem arkadaşlarımın burada ileri sürmüş oldukları bütün endişelerden üstün olsa gerektir.

O itibarla işçilerin can güvenliği bakımından, işçilerin hayatı bakımından, hayati önem taşıyan bu kanun tasarısını tasvibetmenizi yüksek takdirlerinize sunarım. Saygılarımla.

BAŞKAN — Komisyon seçimlerine oy kullanmıyan arkadaşımız var mı?

Buyurun, Arif Hikmet Güner.

ARİF HİKMET GÜNER (Rize) — Sayın Bakandan iki sualim var.

İşçi Sigortaları Kurumunun kadro mevcudu nedir ve böylece Çalışma Bakanlığının kullanabileceği yeni kadro miktarı ne olacaktır?

İşçi Sigortaları Kurumunun Umum Müdür-lük ve bölge müfettişleri vardır. Bu müfettişlere mevzu bahis işleri gördürmek mümkün değil midir?

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Ankara) — Arz edeyim efendim. Önümüzdeki yıl İşçi Sigortaları Kurumu kadrosundan yüzde bir oranında bu iş için alınacak kadro miktarı 90 kişiliktir. Fakat şimdilik bu kadronun tamamına ihtiyacolumyacaktır.

Bu görevlerin doğrudan doğruya İşçi Sigortaları müfettişlerine yaptırılıp yaptırılmıyacağı sorusuna gelince, bu husustaki durumu demin ki konuşmamda kısaca arz etmiştim, tekrar ediyorum. İşçi Sigortaları Kurumunun müfettişleri kendilerine kaza primi ödeyen iş yerlerine tasviyelerde bulunmakla yetkilidirler. Ama bu iş güvenliği tedbirlerine riayet etmeyen müesseselere karşı prim nisbetlerini yükseltmekten başka bir müeyyideleri yoktur. Halbuki Çalışma Bakanlığı müfettişlerinin elinde, savcılıkları harekete geçirerek, bu gibi iş güvenliği tedbirlerine ısrarla riayetsizlik gösteren iş yerlerini kapatma yetkileri vardır.

ARİF HİKMET GÜNER (Rize) — Bu yetkiyi veremez misiniz?

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Bu yetki doğrudan doğruya Devletin elindedir. Sigorta bir taraftır; taraflardan birisidir. Bu yetkiyi kullanması imkânsızdır.

BAŞKAN — Oylarını kullanmıyan arkadaşlarımız var mı?

Oylama işlemi bitmiştir. Tasnif heyeti salonun arka sıralarında tasnif yapabilirler, efendim.

Sayın Ahmet Şener.

AHMET ŞENER (Trabzon) — Muhterem arkadaşlarım, 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 6 ncı maddesine fıkralar eklenmesine dair kanun tasarısı görüşülürken konuşan arkadaşlarıma bendeniz iştirak edemiyeceğim.

Bendeniz bu kanunu çıkarmak isteyen ve teklif eden Hükûmete teşekkür etmek isterim. Muhterem arkadaşlarım, öyle bir beldenin evlâdı olarak yaşamaktayız ki, benim beldem, bunun dışında kalan beldelerin vatandaşları maden işçisi olarak Zonguldak ve diğer maden bölgelerinde nâkıs 200 rakım derinliklerde yere yatmak suretiyle kazmalarının uçlariyle bu memleketin teshinini temin eden kömürü elde etmektedirler. Burada, ciğerlerini tamamen kaybetmiş olan bu işçilerimizin bir hakkını, sağlığını, hukukunu, bilgisini temin edecek olan elemanların vazifelendirilmesi için bir kanun teklifi değilse bir kadro teklifi vardır.

Muhterem arkadaşlarım, burada, İşçi Sigortaları Umum Müdürlüğünün kadrosunun

yüzde biri kadar kendi bünyesi içinden mevcut elemanlarla bunun organisasyonu temin edilecektir. Yüzde bir memur alacak değildir. Bunun parası nedir ki. Bu sadece bir makam olup kadrosu temin edilecektir ve bütçeye hiçbir yükü olmamaktadır.

Bendeniz hattâ bir önerge de imzalamış bulunuyorum. Bu kanun tasarısında noksan olan taraflar mevcuttur. 4489 sayılı Kanunla harice personel gönderilmesi icabeder. Çünkü, bu teşekkür hiçbir okul tarafından beslenmemekte ve desteklenmemektedir. Bu okulun olmayışı, elemanlarını muayyen okullardan temin etmek mecburiyetinde kalışı dolayısıyla, buraya giren eleman veya bursiyerlerin mutlaka hariçte bilgilerini artırmak zarureti vardır. Bu kanun tasarısının böyle bir gerekçe ile verilmesi lâzımgelirken, bu yapılmamıştır. Bunun hakkında bir teklifimiz olacaktır. Hatta hukuki kısımlarının diğer orada çalışan hukukçuların Maliye Vekâleti ve diğer vekâletlerde olduğu gibi mevcut kanuna tabi tutulmaları lâzımdır.

Muhterem arkadaşlarım, Sayın Vekil Be-ye bu kanunu getirdiğinden dolayı teşekkür etmekle beraber, bu hususta bir de ricada bulunacağım. Bu kanunda yer alacak olan müesseseler veya elemanlar ve müfettişler elbetteki bu işçilerin haklarını koruyacaklardır. Ben kendilerinden rica edeceğim. Bu fakir işçinin, zavallı işçinin, eğerini kaybetmiş olan işçinin paraları tediye edilirken, zahmete katlanmak değil, kendileri İşçi Sigortaları Kurumunun kapılarında süründürülmekte ve bunların paraları tediye edilirken bir kolaylık gösterilmemektedir. Bunlar her günkü müşahadelerimizdir. Bunu kendilerinden bilhassa rica edeceğim. Eğer kendilerinin gönüllerinden koparak bu kanunu getirmişlerse buraya bir madde eklesinler. Yoksa, şayet mevcut kanun içinde mündemiğ ise lütfetsinler, bunu iyi işlesinler. İşçi Sigortaları bir hastaneden bir rapor verecek, her şey tesbit edilmiştir. Fakat Sağlık Genel Müdürlüğü veya sağlık teşkilâtı tekrar buradaki bir hastaneden rapor ister, İşçi Sigortaları Hastanesinden alınan rapor kabul edilmez. İşçinin hakkı zayı olmuyor, ama geç veriliyor. Bu da bir zayıdır.

Sonra işe bir de simsarlar karışıyor. Bundan acı acı şikâyet edilmiştir. Ben bir ricada bulundum. Bir hizmet için getirmişlerdir, teşekkür ederim.

Biz ne istiyoruz? Bu işçilerin haklarının müfettişler tarafından korunması ve sağlık durumlarının zamanında tesbit edilerek Genel Müdürlüğe bildirilmesi, iş yerinin tanzimi bakımından bâzı tedbirlerin alınması... Çünkü fabrikaya ekseriya çiftçi çocukları gelir, elektriğin ne olduğunu bilmez. Sizden iş ister, verirsiniz. Çırak olarak verirsiniz. Bu, bir kaynak işidir. Ama bu çırak, ne elektrik kaynağı ne de oksijen kaynağı bilir. Memleketimizde işçi yetiştiren bir müessese yoktur. Sizler hamiyetinize dayanarak iş veriyorsunuz. İki gün sonra bakıyorsunuz ki, ya tornada elini kaptırmıştır veya oksijeni almış, mahvolmuştur, gözünü kaybetmiştir, iş kazası olmuştur. Patron tedbirini almış, mani olamamıştır.

Ben İşçi Sigortaları Kurumunun bu kanuna gayet ihtiyacı olduğunu hissediyorum. Gelmiş olan müfettişler de yetişmiş kimseler değildir. Benim onlar için mutlak ithamım yok ama, bir şeyi bileceksiniz ki, onun tefitişini yapabilesiniz. Bir iş verseniz bendenize, meselâ bir 2 yüzbin lira verseniz, ben bir kum ocağı açsam. Esasını bilmesem dahi onu kalifiye işçi ile yaparım. Binaenaleyh, müfettiş bilecek, öğretici müfettiş olacak, ceza kesici müfettiş değil. Onun için ben rica edeceğim, bâzı arkadaşlarımız da temas ettirler. Personel Kanunu dediler. Fakat bu kanun, âcil bir durum olduğu için, bir Personel Kanunu beklemeden çıksın, Âcil işler ayrıdır. Âcil işler olan bir yerde, biz bu kanunu lütfedip kabul edelim.

BAŞKAN — Ali Dizman.

H. ALİ DİZMAN (Tokat) — Muhterem arkadaşlar; bendeniz Sayın Bakanın temas bu yurdukları noktalara dokunacağım.

Evvelâ bu kadrolara tahsis edilecek paraların Devlet bütçesinden ödenmiyeceği, bu itibarla kanunun Bütçe Komisyonundan dahi geçmeyişi mevzuuna temas edeceğim.

Bugün İşçi Sigortaları Kurumuna prim ödemekle mükellef olan şahısların duydukları ıstırapı, vergi ödiyen mükellef vatandaşlar bile duymamaktadır. İşçi Sigortaları Kurumunun

parası bütçeden çıkmıyor, ama işçinin ve iş verenin kesesinden çıkmaktadır. Bu itibarla bütçe ile alakası yok diye hemen geçiriliverecek bir mevzu değildir. İşçilerin kesesinden çıktığı ve onun istikbalinin teminatı olduğu için bunun tasarrufunda âzami dikkati göstermek lâzımgelir.

Arkadaşların Devlet personeli meselesine temas ettiler. Türkiye'de personel mevzuu içinden çıkılmaz bir hal aldı. Bu tasarı, bunlar üzerinde yeni bir sistem, yeni bir şekil ilâve etmektedir, altından daha da kalkılmasını diye.

Sayın İnan haklı bir noktaya dokundu, İktisadi Devlet Teşekküllerinin veya buna benzer kurumların fonlarına, Devlet hizmetinde kullanılacak fertlerin maaşları için bir el atacak olursak bunun arkası gelmez dedi. Bu tasarı kabul edilir ve bir emsal teşkil ederse yakın bir âtide birçok bakanlıkların cari masraflarının bütçeden kâmilten yok olduğunu görebiliriz. Ama bu kurumların âkâbetleri ne olur, onu da 5 - 10 sene sonra görürüz. Kaldı ki tasarı bu mevzuda sadece bir noktada prensibi zedeleyici hüküm getirmiyor. Meclisin, mali külfeti hangi ücrette kaç kadro istenildiğini bilmesi lâzımgelir. Halbuki, «% 1 ayrılacaktır.» diyor... Bakanlık ihtiyacını tesbit etmeli, kurumla anlaşmalı ve ben şu ücretle şu kadar, şu ücretle şu kadar kadro istiyorum, karşılığı şu membadan verilecektir, demeli idi. Bu bakımdan da prensibi zedelemektedir.

Bizden öyle bir salâhiyet isteniyor ki, buraya tâyin edilecek kimselerin, kaç liradan maaş alacaklarını ve kaç kişi olduklarını bilmiyoruz. Sadece Sayın Bakan beyanlarında bunun 2 milyon lira civarında olduğunu ve bir kısmının da zannederseniz, hemen harcandıyacağını söylediler. Yalnız, bunun karşılığı olan kadroları belirtmediler. Bu kadroları da biz görmek, anlamak isterdik. Bu kanunun çıkması için ileri sürülen en büyük esbabı mucibe, Türkiye'de büyük nisbette işçinin iş kazalarına mahkûm bulunması keyfiyetidir. Sayın Bakanın izahına göre de en ziyade iş kazalarının merkezi bilhassa büyük maden kömürü ocaklarıdır. Bunlar Ereğli Kömür, Batı Linyitleri gibi yerlerdir. Buraya Çalışma Bakanlığı tarafından her ocağa işçi sayısı kadar iş müfettişi tâyin edilse, Ereğli Kömürleri, Batı Linyitleri ve Murgul Bakır İşletmesi gibi büyük ve kazası

bol olan maden ocaklarına sahip bulunan Devlet, buralarda kazaları önleyecek tedbirleri almazsa bununla ilgili olan, Sanayi Bakanlığı ilgilenmezse, bunun netice vermesine, kazaların önlenmesine imkân yoktur. Bugün Türkiye'de iş kazalarının büyük bir kısmı maden ocaklarında olmaktadır. Bu itibarla iş müfettişlerinden ziyade bunu Devlet mekanizmasının bertaraf etmesi lâzımgelir, bu takdirde Zonguldak'a iş müfettişinin gitmesine zaruret bile kalmaz. Esasen işçi Devletin, iş Devletindir, kontrole giden de Devletin memurudur, kim kimi kontrol edecek? Devletin Devleti kontrolü gibi acaip bir durum. Onun için iş kazalarının sebeplerini incelemek suretiyle iş kazalarını önleyici tedbirler alınmalıdır.

Sayın Bakan buyurdular; 63 milyon lira iş kazaları için para ödenmiş, iki milyon alınsa kazalar yüzde elli nisbetinde azalacaktı. Bu, ancak hayaldir. İki milyon lira iş müfettişi kadrosu alınacak, 63 milyon iş kazası karşılığında yüzde elli tenzil edilecek... Buna imkân yoktur. Birçok bakımlardan mahzurlu olan bu tasarrufların reddi lâzımgelir kanaatindeyim. Hünmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Sadrettin Tosbi.

SADRETTİN TOSBİ (Kütahya) — Muhterem arkadaşlar; ben bu tasarı hakkında söz almak niyetinde değildim. Fakat Sayın Çalışma Bakanı öyle vakalara temas etti ki, huzurunuzu işgal etmeye mecbur kaldım. Evvelâ 300 kişiden beş kişinin kazaya mâruz kalmasının ve bunlardan bir tanesinin de ölümle neticelendiğinin istatistiklerle tesbit edilmesi... İngiltere endüstrisinin kuruluş devrinde, yaprak devrinde, İngiltere'de iş kazaları 0,33 nisbetini bulmamıştır. Demek ki öyle şartlar içinde çalışıyoruz ki İngiltere'nin bizden çok daha az inkişaf ettiği devirde temin etmiş bulunduğu emniyeti henüz memleketimizde tesis edememiş bulunuyoruz.

Diğer enteresan bir vâka da, belki farkında olmadan veyahut olarak, Sayın Çalışma Bakanı, Sanayi Bakanını itham etti. Bu iş kazalarının cereyan ettiği yerlerde kömür ocakları ve Devlet işletmeleri var. Arkadaşlar bunları tesbit etmek ve bunların önünü almak Çalışma Bakanlığının tâyin edeceği müfettişlerle mi kabili tahakkuktur? Bu husus Sayın Sanayi Bakanımızca da malumdur. Elbetteki merhametli Sanayi Bakanımız

Fethi Çelikbaş, işçilerin kaderi ile alakadardır. İt-ham edilen işletme Devlet Kömür İşletmesi, yani tarihte emsaline az tesadüf edilebilecek kazaların vukubulduğu bir yer. Tahtı emniyete alınmayan hâdiseler de burada cereyan etmektedir. Binaen-aleyh, bence kanun çıksın.

Asıl üzerinde durulması iktiza eden husus, iş-çinin sosyal şartlarını ıslah etmek, iş yerlerinde kazaları mehama emken inceleme vasıtalarını araştırmak, bunun için lüzumlu tedbirleri müşte-rek olarak, falanca Bakanlığın müfettişleri ile fa-lan bakanlığın murakıpları ile temin etmek de-ğil; Devlet mekanizmasını elinde tutan, âmme ve-lâyetini temsil eden organın bu mesele üzerinde eğilmesi suretiyle işi kökünden halledecek tedbir-leri ele almaktır. İş, ancak böyle halledilebilir. Bu itibarla bir istitrat yapmakla iktifa edeceğim.

Kanun çıkarsa faydalı olacakmış. Kanun çı-karsa çıksın ama bu, ancak karaciğerinde iltihap olan bir kimsenin çibana krem sürmek gibi bir şey olur. Çıban orada batar, fakat bir başka yer-den tekrar çıkacaktır.

Hürmetlerimle.

SANAYİ BAKANI FETHİ ÇELİKBAŞ (Budur) — Muhterem arkadaşlar; iş kazalarının sadece işletmelerde alınması iktiza eden tedbirle-rin kifayetsizliği yüzünden vukubulduğunu ifade etmek mümkün değildir. Gölçük tersanelerini ge-zerken bir atelye gördüm. Bu atelyede 100 gün hiç kaza olmamıştır. Başka bir atelyede 300 gün kaza olmamıştır. Sordum, bu fark neden ileri ge-liyor. Kazaya mâruz kalan kişinin bir dikkatsiz-liği kazaya sebebolarak gösterildi. İşin mahiyeti icabı kazaya daha geniş istidat gösteren yerler olabiliyor. Garp memleketlerinde meselâ Alman-ya'da ruhr havzasında bir grizu infilâki oldu, 10 küsur kişi öldü. Bir göçükte 5 kişi öldü. Burada bütün bu kazaları önleyici, hakikaten alınması lâ-zımgelen tedbirlerin yüzde yüz tamamen alındı-ğını ifade etmek mümkün değildir, milî imkân-sızlık, işletme şartları v. s. dolayısıyla.

Ama şurası muhakkaktır ki, Zonguldak Havza sahasının yapılışı itibariyle jeolojik, stürüktür damarları itibariyle dünyada sayılan üç işletme arasındadır. Emsali Fransa'da Kale havzasında-dır.

Şimdi işletmecilik bakımından büyük müşkül-ler arz eden sık sık faylarla kesilen, damar geniş-liği az olan işletmelerdeki kaza nisbeti ile 2,5 met-re genişliğinde hattı müstakim olarak giden işlet-

melerdeki kaza nisbetini mukayese etmek doğru olmaz. Bu gibi işletmelerde kaza nisbetleri büyük ölçüde artar. Bu çeşit mukayeseleri yaparken iş-letmecilik ölçülerini gözden uzak tutmamak lüz-u-mu aşikârdır.

Kendi içimizden misal vereceğim : 6 - 7 ay ev-vel Zonguldak'ta bir ârıza vukubuldu. 2 - 3 işçi-miz vefat etti. Burada bir arkadaşımız kusurun işletmede olduğunu, ihmalin bulunduğunu beyan ettiler. Bunun üzerine ben müfettiş gönderdim.

Fakat müfettişi genel müdürlük göndermedi, ben vekâletten gönderttim. Mesele şundan ibaret : Kancaya takılı olan vagonete, kancasından kur-tulunca vagonet aşağıya süratle iniyor ve bu su-retle vurduğu yerde hâdisse vukua geliyor. Bu iti-barla, işletmemizde çalışan arkadaşlarımızın için-de bulundukları şartları kısmen yakından bili-rim ve çok meşgul olurum. Bu arkadaşımızın, memleketimizin umumi şartları içinde, hakikaten ellerinden gelen gayreti gösterdiklerini bu vesile ile belirtmek isterim.

Bu konu konuşulurken iş verenlerin - eski sek-tör için konuşuyorum - kendi ihmallerinden mü-tevellit birtakım kazalar olursa esasen bunlar mahkemeye intikal etmektedir. Elimdeki rapor-lara göre mahkemeye intikal etmiş dosyalar çok değildir. Bu bakımdan bu müesseselerde çalışan arkadaşlarımızın adeden son derece az, mümasil garp memleketlerindekiyle nisbetle mühendisleri az olmasına rağmen vatanperverlik duygusu ile vazifelerini ifa ettiklerini arz ederken, bunların kusurlu oldukları halde mahkemeye intikal ettik-lerini ve çoğundan da kusurlu bulunmıyarak çık-tıklarını ifade etmek istiyorum.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Vekillerden başka 6 arkada-şımız konuşmuş, daha 11 arkadaşımız söz iste-miş bulunmaktadır. Son söz mebusundur.

BALIŞMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ŞE-REF BAKŞIK (İzmir) — Söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun. Yalnız son söz mil-letvekilinindir; Komisyon konuşuyor. Komis-yon adına konuşan da bir milletvekili olduğu için bundan sonra kifayet önergesini okutaca-ğım.

BİR MİLLETVEKİLİ — Son söz millet-vekilinindir, komisyonun değildir.

BAŞKAN — Evet son söz milletvekilinin-dir. Komisyon âzası olan arkadaşımız da bir

milletvekilidir. Heyeti Umumiye isterse söz verebilir. Vekilden sonra son söz mebusundur. Komisyonunda Meclisin çalışma organıdır.

ÇALIŞMA KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ŞEREF BAKŞIK (İzmir) — Komisyonumuz kanunlaşmasına lüzum görerek huzurunuzda getirdiği tasarının kabulüne sevk eden sebepler komisyon raporunda anlatılmıştır. Sayın Bakan tarafından da raporumuzdaki mülâhazaları teyideden rakamlar belirtilmiştir. Tasarının zaruretini daha açık bir surette belirtmek için 1 - 2 nihai rakamdan bahsetmek, bunları nisbet olarak kaydetmek isterim :

1960 yılına nazaran 1961 yılında iş kazasından mütevellit vaka adedi % 9,1 nisbetinde artmıştır. Meslek hastalığından mütevellit vaka adedi ise bir yıl içinde % 64,9 nisbetini bulmuştur. Maluliyette bu artış % 20,7 dir. Ceman ödeme 63 küsur milyon lirayı bulmaktadır. Bunun bir yıllık artış nisbeti % 15 dir. Bu rakamlar tasarının, iş güvenliği ve işçi sağlığına mâtuf tedbirler bakımından zaruri olduğunu göstermektedir.

Bu rakamların açık surette ortaya koyduğu netice şudur: İş kazası ve meslek hastalıkları artmaktadır. Yapılan etütler, bunda büyük ölçüde kontrolsüzlüğün sebeb olduğu merkezindedir. Bunun için maden mühendislerinden, kimyagerlerden, müteşekkil bir uzman kadronun tesbit edilmesi ve bütün Türkiye'de bilhassa iş kazalarının vukubulduğu yerlerde arama yapılması zaruri görülmüştür. Bunun Devlet bütçesine hiçbir külfeti yoktur. Sigortaya tahmil edeceği miktar da 1 - 2 milyon liradan ibarettir. Sayın arkadaşım Şefik İnan'ın belirttiği gibi, bir prensip bozuluyor gibi ise de, işçi Sigortalı Kurumunun maksadına tamamiyle uygun istikamette harcanacaktır. Zira, sigortanın ödemeleri büyük ölçüde azalacak ve gelir de bu nisbette artmış olacaktır.

Arkadaşım, bunun başka hizmet sahaları için emsal teşkil edeceği endişesini izhar buyurdular. Bu emsal olabilir, doğrudur. Ama emsalin iyisidir. İyi emsalın başka hizmet sahalarına teşmilinden korkmamak lâzımdır. Kaldı ki Yüksek Heyetiniz, teklifler kendisine gelince bunlar üzerinde lüzum gördüğünü seçmekte tamamen serbesttir.

Bundan başka Sayın Ahmet Şener arkadaşımızın eksik bulunduğu hususun ilâvsei teklifi,

kanunun tümünün görüşülmesinde değil birinci maddenin müzakeresinde dikkate alınması gerektiğinden cevaplandırmıyorum. Hepinizi hürmetle selâmlayarak ayrılıyorum.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Bakan.

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Ankara) — İkinci sefer huzurunuzu işgal ettiğim için özür dilerim. Bir milletvekili arkadaşımızın konuşmasını cevaplamak için huzurunuzu işgal etmiş bulunuyorum.

Sayın Ahmet Şener'in konuşmasına ve ikazlarına teşekkür ederim. Diğer arkadaşlarımızın da ikazlarına teşekkür ederim.

Bu arada Sayın Dizman arkadaşımız, yalnız bu kadrolarla, bu tedbirlerle, bu işde bir fayda temin edilemeyeceğini ileri sürdüler.

Muhterem arkadaşlarım, başka tedbirler de alınmış olacaktır. Yakında yüksek huzurunuzda gelecek olan yeni iş kanunu tasarısında göreceksiniz ki, iş müfettişlerine, iş güvenliği bakımından iş yerlerini teftiş eden müfettişlere, daha geniş yetkiler ve daha sağlam müeyyideler tanınmaktadır. Şimdiye kadar iş güvenliğiyle ilgili tedbirleri yerine getirmemekte ısrar eden iş yerlerinin çoğu, ekseri hallerde, tabii özel sektörde bazı iş yerlerini kastediyorum, kendi işçilerini öne sürerek «iş yerlerini nasıl kapatırsınız, işçileri aç mı bırakacaksınız» derlerdi. Bu suretle Hükümetin eli, kolu bağlı kalırdı. Yüksek huzurunuzda getirilecek yeni iş kanunu tasarısında, iş güvenliği ile ilgili tedbirleri yerine getirmemekte ısrar ettiği için kapatılacak iş yerleri, kapalı oldukları süre içinde işçilerine ücret ödemek mecburiyetinde tutulacaklardır.

Muhterem Sadrettin Tosbi arkadaşımız, muhterem Sanayi Bakanını itham eder duruma düştüğümü ifade buyurdu. Ben özel sektör, Devlet Sektörü tefriki yapmadım. Bilâkis, Sayın Sanayi Bakanı ve Sanayi Bakanlığı bizim iş güvenliği ile ilgili dileklerimize her zaman büyük hassasiyet göstermektedirler. Özel sektör, Devlet sektörü diye bir ayırım yapmadım. Gerçi kömür işletmelerinin büyük bir kısmı Devlet elindedir. Fakat pek çok küçük küçük özel kömür işletmeleri bulunmaktadır. Ve bunların pek çoğu pek yetersiz sermayelerle çalıştığından, maalesef büyük bir kısmında işçi sağlığının ve güvenliğinin geri plânlara itildiği acı

bir gerçektir. Kaldı ki, arkadaşlarım, işçi sağlığı, iş yerlerinin güvenliği bakımından, aslâ ille de iş yerinin kötü niyetli olduğu gibi bir iddiamız yoktur. Hiçbir vicdanlı iş veren, özel sektörde olsun, Devlet sektöründe olsun, bile bile işçisini acı tehlikelere sokmaz. Fakat tehlikenin nerede olduğunu bilmek ve tedbirlerini almak bir ihtisas işidir. O bakımdan, sayın Ahmet Şener arkadaşımızın buyurduğu gibi, bu müfettiş arkadaşların belirli bir sahada teknik uzman olmaları, hattâ, iş güvenliği bakımından özel bir eğitime tâbi tutulmaları gerekecektir. Biz meseleyi sadece kötü niyetli ve ihmalde görmüyoruz. Hattâ birçok hallerde kazaların sebebinin bu olduğunu aslâ aklımızdan geçirmiyoruz. Ama asıl sebep bilgisizliktir. Bilgisizliğin nelere mal olduğunu ve o yüzden meydana gelen kazaların nasıl önlenebileceğini gösteren bilgili eleman yetiştirmek istiyoruz.

Sayın Sadrettin Tosbi, konuşmasında, bizim bu kanunumuz tasvibinize mazhar olursa alacağımız kadroları yaraya sürülen bir merheme benzettiler. Teşbihte hata olmaz, derler. Ama, bu teşbihte hata vardır. Bu iş müfettişleri yaraya merhem olmayacaklar; asıl, hastalığı teşhis edecek ve tedavi yollarını gösterecek, hangi yara ya hangi merhemin sürüleceğini gösterecek doktorlar olacaklardır.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Sual soracağım, efendim.

BÂŞKAN — Sual var, sayın Bakan, buyurun sayın Ertem.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Bugün Çalışma Bakanlığının vazifeleri içinde, işçi sağlığını ve güvenliğini teftiş ve murakebe eden yok mudur? Bakanlığa bağlı bir müfettişlik var mıdır? Yeni kurulacak olanlar var mıdır?

ÇALIŞMA BAKANI (Devamla) — Kadro imkânlarımız bakımından 100 kadar iş müfettişi vardır. Fakat bunların büyük bir kısmı iş mevzuatı ile , çalışma mevzuatı ile ilgili hususları teftiş ederler. İşçi haklarının korunması ile ilgili eksiklik ve aksaklıkları, belirli iş yerlerinin İş Kanunu kapsamına girmesi gerekip gerekmediği gibi hususları teftiş ederler. Hattâ buna dahi yetişememektedirler, mevcut iş yerleri sayısına göre bunların sayıları yetersizdir. İş müfettişleri arasından ancak 2-3 kişi iş güvenliği bakımından teftiş yapabilecek

durumdadırlar. Bunun dışında bu konuda yetişmiş arkadaşımız yoktur. İş gereği gibi yapabilecek vasıflarda, tecrübeli kimselerin dışarı da alabilecekleri, aldıkları ücreti Bakanlık verebilmek imkânından mahrumdur efendim.

ALİ İHSAN BALIM (İsparta) — Efendim, kabul edelim ki, tasarı kanunlaştı ve sayın Bakan, arzu ettikleri kadroları aldı. İstihdam edecekleri bu müfettişlerin verecekleri raporları uygulayabilecek imkân ve cesarette midirler?

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Devamla) — İkinci konuşmamda arz ettiğim gibi bu bakımdan iş müfettişlerinin ve Bakanlığın yetkilerini ve müeyyidelerini artıracak kanun tasarıları Yüksek Meclise sevk edilmek üzeredir. Kaldı ki sayın milletvekili arkadaşımız müsterih olsunlar, şimdiden elimizdeki yetersiz imkânlarla dahi bu cesaret gösterilmektedir. Özel kesim, Devlet kesimi gözetmeksinin ihmâl görülen yerde sorumlu tutulanlar mahkemeye verilmektedir. Bunun müteaddit misalleri verilebilir. Meselâ bir ilimizde infilâk tehlikesi olan muayyen bir iş kolunda çok sayıda iş yeri vardı. Bu iş yerlerinden birisi gerekli emniyet tedbirlerini, güvenlik tedbirlerini, ikazlarımıza rağmen almayınca, iş müfettişleri tarafından doğrudan doğruya iş yerinin kapatılması yoluna gidildi. Bunun üzerine, daha önce de belirttiğim gibi, bize günlerce telgraflar geldi. Bu telgraflar, kendi sağlıkları için bu tedbiri almış olduğumuz işçilerden geliyordu. Diyorlardı ki, bizi aç mı bırakacaksınız, sokakta mı bırakacaksınız? Fakat o işçilerin aç kalmalarını da göze alarak direndik, ısrarla, gerekli tedbirlerin yerine getirilmesini istedik. Vaktinde iş veren bizim istediğimiz güvenlik tedbirlerini birkaç gün içinde yerine getirebildi ve şimdi işçiler güvenlik içinde çalışabiliyorlar.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, bu kanun tasarısı ile Çalışma Bakanlığına yeni kadrolar eklenecek midir? Bütçeden yeni bir masraf söz konusu mudur?

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Çalışma Bakanlığına yeni kadrolar eklenecektir, fakat bütçeden yeni masraf söz konusu değildir. Çünkü gerekli para İşçi Sigortalarından alınmaktadır. Mesele, İşçi Sigor-

taları Kurumunun, kazaları önleyici tedbirlerin finansmanına, kaza sigortaları fonundan katılması mahiyetindedir.

ASIM EREN (Niğde) — Efendim, İşçi Sigortaları Kurumu, bundan evvel dış memleketlere bilhassa işçi sağlığı ve iş güvenliği bakımından eleman göndermiş midir?

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Bir müddet evvel dışarıya eğitim maksadiyle personel gönderilmiştir; fakat Danıştayın bir mütalâası ve Maliye Bakanlığının bu mütalâayı teyideden bir yazısı ile, Çalışma Bakanlığının, dışarıya eğitim için personel göndermekle ilgili kanun hükümlerinden faydalanamayacağı ileri sürüldüğü tarihten beri, maalesef, bu imkânı kullanamamaktayız. Yeni Teşkilât Kanunu ile bu teklifi de getireceğiz.

REFET AKSOY (Ordu) — Bendeniz Vekil Beyden sunu öğrenmek istiyorum :

Alacakları kadroyu Çalışma Vekâleti bünyesinde kullanacaklar. Bunlara ait maaş sigortalardan verilecek. Fakat İşçi Sigortalardan verilecek maaşın başka bir teşkilâtta çalışacak elemanlara verilmesi maaş ve muhasebatı umumiye kanunları müsait midir, değil midir?

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Devamla) — Bu kanun tasarısını tevdi etmeden evvel, bütün ilgili mercilere intikal ettirildi, Kararlar Dairesinin mütalâası alındı. Bir engel olmadığı bildirildikten sonra kanun tasarısı Başbakanlığa verildi. Hükümetçe ondan sonra yüksek huzuruza getirildi.

BAŞKAN — Sayın Arif Güner.

ARIF GÜNER (Rize) — Bir saulim, vardı, sordum efendim.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Reşat Özarda.

REŞAT ÖZARDA (Aydın) — Muhterem arkadaşlarım, kanun tasarısının gaye ve maksadı çok güzel, çok faydalı ve iyi. Ancak takibedilen prensip hatalı ve mahzurludur. Biz temenni ederdik ki bu kadar güzel hazırlanmış olan kanun tasarısı, bugüne kadar mevcut teamül ve prensiplere uygun olarak gelsin ve bütün Meclisin ittifakı ile tasvibolunarak kanunlaşsın.

Kanunun hedef güttüğü netice şu : Bugün Çalışma Bakanlığının, kendi teftiş kadrosu, işin vüsatı nazarı itibara alınınca kifayetsiz

durumda görüldüğünden, İşçi Sigortaları Kurumunun tahsisat ve yıllık kadrolar heyeti mecmuasının yüzde birinden istifade etmek suretiyle kendi tetfiş kadrosunu genişletmek gayesini gütmektedir. Umumi muvazeneye dâhil olan bir bakanlığın kendi kadrosunda istihdam edeceği müfettişlerin aylık veya ücretlerini hususi, şahsi teşebbüs sahibi ve hükmi şahsiyeti haiz bir kurum olan İşçi Sigortaları kadrolarından bir miktarını kendi vekâleletine aktarmak suretiyle bu vazifeyi görme yoluna gitmesi memleketimizde yeni bir çığır açacak ve ileride daha başka hareketlere önyak olacak, örnek olacak bir mahiyet taşımaktadır. Bugün Çalışma Bakanlığı kendi bütçe ve imkânları içerisinde müfettiş kadrosunu tamamlamak için bu yola girdiği takdirde, Muhterem Sanayi Bakanlığının da aynı yolda işçi güvenliğini sağlamak için, Sümerbanka, Etibankaya gelip müdahale ederek bir kısım memurlarını kendi kadrolarında istihdam etmeyeceği nasıl temin edilmektedir.

Kanunun güttüğü gaye, iş yerinin güvenliği, bilhassa kömür madenlerinde çalışan işçilerin sağlığı ve iş emniyetini korumaktır. Bu işçilerin iş emniyetini sağlamak o mahallin işletmesinin vazifesidir. Bugün Ereğli işletmesi, Zonguldak Kömür İşletmesi Devlete ait işletmelerdir. Bunlar da her hangi bir kazayı önleyici tedbirleri almak suretiyle bugüne kadar kurduğu hastahanelerle, sağlık personeliyle, doktorları ile İşçi Sigortaları Kurumu işçi sağlığını hassaten korumaktadır.

İş kazalarını önleyici Hükümetçe düşünülen tedbir Meclise getirilirken, bu iş doğrudan doğruya İşçi Sigortalalarının kendi kadrosu içinde mütalâa edilmiş olsaydı, elbette ki, mevcut prensibe daha uygun hareket edilmiş olurdu. Bu bakımdan maksadı temin için Hükümetin ya Çalışma Bakanlığının kadrolarına tahsisat ilâvesini talebeden bir teklifle gelmesi yahut da İşçi Sigortaları Kurumunun yıllık kadroları toplamının yüzde birini geçmemek üzere, bir miktarının iş kazalarını önleyecek tedbirleri almak üzere ihdas edilecek bir büro da çalışacaklara tahsisini istemesi lâzımdır. Çünkü, bu teşekkülü doğrudan doğruya İşçi Sigortalaları Kurumu bünyesi içinde ve İşçi Sigortalaları Kurumu tarafından tâyin edilecek elemanlar vasıtasıyla temin etmesi icabeder. Bu bakımdan kanunun güttüğü gaye iyi olmakla beraber getirdiği

prensip mahzurlu ve hatalı olduğundan dolayı Hükümetin bu tasarımı geri almasını ve mevcut mevzuatımıza, taahhütlerimize ve prensiplerimize uygun bir tasarı ile Yüksek Meclise gelmesini, kendilerinden bilhassa istirham ederim.

BAŞKAN — Yeterlik önergesini okutuyorum.

Millet Meclisi Başkanlığı Yüksek Makamına
Müzakerenin kifayetini arz ve teklif ederim.

Amasya

Reşat Arpacıoğlu

BAŞKAN — Yeterlik önergesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarıda ivedilik teklifi vardır. İvedilikle görüşülmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler, Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci maddeyi okutuyorum.

4792 Sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 6 ncı maddesine fıkralar eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — 4792 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir:

İşçi Sigortaları Kurumunun yıllık kadroları toplamının % 1 ini aşmamak üzere bir kısım, işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında yapılacak inceleme, araştırma, teftiş ve kontrollerde kullanılacak personele tahsis olunur.

Bu kadrolarda çalışacakların adedi, unvanı, ücreti veya yevmiyeleri Çalışma Bakanlığının göstereceği ihtiyaca göre İşçi Sigortaları Kurumunca tesbit edilerek yıllık kadrolarında belirtilir. Bu kadrolarda çalışacak olanların tâyinleri Çalışma Bakanlığı tarafından yapılır ve çalışmaları İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğünce düzenlenir ve denetlenir.

Bu kadrolarda çalışacak olanlar iş müfettişlerinin görev ve yetkilerine sahiptir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı?

Buyurun Sadık Tekin Müftüoğlu.

SADIK TEKİN MÜFTÜOĞLU (Zonguldak).

— Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlarım; huzurunuzdaki kanunun ehemmiyeti muhakkak ki, 1 ncı maddenin ruhunda kendini hissettirmektedir. Bu kanunun 1 ncı maddesinin getirmiş olduğu faydaları en iyi şekil-

de anlayabilmek için, muhakkak, iş veren ve işçi münasebetlerinin lâıyık ve hile tetkik edilmesi lâzım gelmektedir. Yüksek malûmunuz olduğu üzere, iş veren, işçiyi tahdideden birçok hükümleri iş yerinde bütün vuzuhu ile bir tarafa atmaktadır. Buna mukabil işçilerin haklarının korunması bakımından iş verene yüklenen mükellefiyetlerin iş yerinde lâıyıkla alınıp alınmadığını tetkik, bu günkü mevzuat muvacehesinde istenilen şekilde yapılamamaktadır.

Şimdi bu kanunla ihdas edilen kadrolarla her şeyden önce iş sahalarının, işin biza-tihi bünyesinde mevcut durum icabına göre, personel tahsis edilmesi halinde birçok faydalar temin edeceği muhakkaktır. Kanaatimce bu faydaları iki yönden mütalâa etmek lâzımdır.

Birincisi, kazayı önleyici tedbirleri alması bakımından bu personelin iş sahalarında yapacağı ikaz, telkin ve temenniler, diğeri de, kazadan sonra işçinin yaralanması halinde kendisi için, ölümü halinde ise ailesi veya çocukları için çok mühim bir ehemmiyeti haiz olan faktörlerdir. Bu iş kazalarında iş verenlerin de hataları vardır. Bu yüzden, bu personele gerekli salâhiyet verilmelidir.

Muhterem arkadaşlar, gerek Sanayi Bakanı ve gerek Çalışma Bakanı bu kanunun ehemmiyetini tebarüz ettirerek, evleviyetle Zonguldak bölgesi üzerinde durdular. Hakikat odur ki, Zonguldak bölgesinde vukubulan kazaları Sayın Sanayi Bakanı belirtirken «Benim malûmatıma göre mahkemeye intikal eden hâdiseler azdır.» demişlerdir. Hakikaten böyledir. Bunun sebebi EKI İşletmesinin iş yerinde gerekli tedbirleri almasından mütevellit değil ve fakat (A) bölgesinde veya (A) ocağında vukubulan bir kazanın sebeplerinin, fennî ihmalinin (B) bölgesinde bulunan mühendisler vasıtasıyla etsbit ettirilmesinden ileri gelmektedir.

Muhterem arkadaşlarım, bir kaza vukubulduğu zaman, kaza yerine derhal bir savcı gitmekte ve kaza sebebinin araştırılması için bir ehlivukuf tâyin etmektedir. Bu ehlivukuf heyeti aynı bölgede çalışan veya başka bölgede çalışan mühendislerden teşekkül etmektedir. Bu halde ise, hiçbir mühendis yarın kendi başına da geleceği için, açık bir

ihmal görmedikçe müessesenin üzerine gitmemektedir. Bu sebeple de EKI'nin kusurunu tesbit etmek hiçbir zaman mümkün olmamaktadır. Bu kanunla ihdas edilen kadrolara tâyin edilecek elemanlar, kazanın akabinde yerine giderlerse görülecektir ki, bilhassa Zonguldak bölgesinde EKI'nin kusuru sanıldığı kadar az değil, çok olacaktır. Bu ise mahkemeğe giden vatandaşın kaza halinde şahsı, ölümlü halinde ise ailesi ve çocuklarını mahrum ve muhtaç bırakmayacak bir yardımı temin bakımından gereklidir. Bunu sosyal bir noksanlık telâkki etmekteyim. Hürmetleriyle.

BAŞKAN — Buyurun Sayın Eren.

ASIM EREN (Niğde) — Pek mühterem arkadaşlarım, bu kanun, bütün kuvvetini birinci maddesinde toplamıştır. Bendeniz tabii tamamen lehindeyim. Şu sebeplerle bir başka noktaya temas etmek istiyorum :

Muhterem arkadaşlarım; bütün hatip arkadaşlar işçilerin hukukuna taallük eden güzel savunmalar yaptılar; bu istikamette çalışıldığını belirtmek istediler. Demin Sayın Bakanın da, tümü üzerindeki konuşmalarında, umumiyetle konuşma istikameti, işçi hukukunun siyanetini sağlayan bir tadil teklifinin geldiği mahiyetinde idi.

Muhterem arkadaşlarım; bendeniz zabıtlara geçirmek ve Büyük Meclisin içinde hiç olmazsa naziz arkadaşımızın ruhunda bu hususta belirilmiş olan hisleri tesbit ettirmek için, mâruzatta bulunuyorum. Bizde işçinin hakkı vardır, fakat, Devletin de bir hakkı vardır. Eğer, bu vereceğimiz kadrolarla müfettiş salâhiyetini deruhte edecek ve bu vazifeyi işçi sağlığı ve iş güvenliği hususlarında araştırma, inceleme, teftiş ve kontroller suretiyle yapacak olan insanlar işçi ahlâkını düzeltecek istikamette de çalışırlarsa ancak o zaman bu kanundan beklediğimiz netice hâsıl olur. Son günlerde bir kısım meselelerde hep işçi hukukunun temin edilmesiyle meşgul olduk; buna bendeniz de memnunum; fakat işçi namına konuşurken işçilerin batıdaki emsaline nazaran ahlâkının da düzenlenmesini.

BAŞKAN — Sayın Eren, lütfen madde hakkında.

ASIM EREN (Devamla) — Muhterem arkadaşlarım, İstanbul'da Samatya İşçi Sigortaları Hastanesine, bu sene, sırf İşçi Sigortalalarının işçilerin sağlığı için nasıl çalıştığını görmek için

gittim. Bu hastaneyi gezdim. Kapısındaki hasta ve tedavi tahaccümünü gördüm. Doktorlardan ve baştabiplerden istirahat ettim, yemek zamanını takibeden dinlenme sırasında doktorlarla uzun bir oturum yaptım. Bir doktor masasında duran yığınla ilaç paketlerini ve bu arada bir de reçete kâğıdını gösterdi ve «şu kâğıdı ve ilaçları kendisine ilaç verirken 15 günlük istirahat da vermediğim için bir işçi yüzüme fırlattı, gitti» dedi ve istirahatlik bir hali olmadığını da ilâve etti.

Doktorlar da dertli idiler. Pek az olan ücretleriyle, günde 100 ameliyat, 500 hasta tedavisi yapan bu doktorlar, her dalda 5 - 6 mütehassıs doktoru olan bir hastane de işçilerin devamlı hakaret ve tazyiklerinden başka, kendi ücret ve geçim dertleriyle de dertli idiler.

Muhterem arkadaşlarım, benim delâletimle Niğde'li birisi M. K. E. Kurumuna bir fabrikaya yerleştirildi. Bir hata yüzünden ayağının birini kaybetti. Büyük bir elektrikli çekiç ayağının üzerine düştü, mâlûl kaldı. Formaliteler geciktirdiği ve zaman uzadığı için ağzına geleni bana söylemek istedi; ben kendisini teskin ettim, «Devletin muameleleri senin hakkını mutlaka temin eder, biraz sabırlı ol» dedim, ve emekli işlemini, mümkün olan süratle sonuçlandı.

Bu sene Makina Kimya Endüstrisi Umum Müdürlüğüne gittim; orada işçi konusu görüşülecekti; bu konuyu daha yakından anlamak için yaptığım bu ziyarette Sayın Genel Müdürle özel bir konuşma yaptım. Umum Müdür bana; bu işçi sınıfının, bilhassa harb gücümüzle ilgili imalâtta bulunan fabrikalardaki işçilerimizin, gelecek olan Grev Kanunu dolayısıyla, icabında ihdas edebileceği büyük iş buhranlarının memleketimize nâzik zamanlarda getirebileceği tehlikelerden büyük endişeyle bahsetti.

Muhterem arkadaşlarım; bu kanunla kendilerine yetki vereceğimiz bu yeni ve müfettiş salâhiyetli arkadaşlarımız, sadece işçi hukukunu siyanet etmek değil, arz ettiğim istikametlerde Devletin ve işçilere hizmet eden adamların hukukunu da siyanet etmek mevkiinde olduklarını unutmamalıdır. Devlet, bizim içindir, işçi içindir ve işçiden gayri olan bütün vatandaşlar içindir. Unutmıyalım ki, işçi sınıfı denirken yalnız fabrika ve atelyede çalışan vatandaşlar değil, bu kanunun şumulüne giren veya girmesi mukadder olan bütün tarım işçilerinin de, bütün iş

sahalarında veya Devlet işlerinde çalışan vatandaşların da hakları dâhildir.

Evet, işçi denince, meselâ, şunlar da var : Geçen gün Gülhane Hastanesine gittim. Hemşire ve hastabakıcılarla konuştum. Bu kanunun şümülüne girecek olan bunlar sabahın 7 sinden akşamın 9 na kadar zorla çalıştırıldıklarını ifade ettiler. İşte bu konuyu böyle geniş incelemeliyiz! Bu mâruzatımı hiç olmazsa naçiz bir arkadaşınızın hissiyatı olarak zapta geçsin diye arz ediyorum. Daima madalyonun ön tarafıyla beraber arka tarafına da bakmak suretiyle kanun yapmak mecburiyetindeyim.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

ALİ RIZA UZUNER (Trabzon) — Muhterem arkadaşlar, işçi mevzuatına demokratik esaslar getiren ve bu hususta mücadele eden Sayın Çalışma Bakanına teşekkürlerimi arz ederim.

Efendim, maddede bir hususu bendeniz nokson gördüm. İşçi sağlığı ve güvenliği konularında inceleme ve araştırma yapacak müfettiş ve kontrolör gibi şahısların ne şekilde yetiştirileceği hakkında bir kayıt yoktur.

Sayın Bakanın ifade ettikleri gibi yeteri kadar eleman mevcut değildir. Bu kanun bu haliyle kabul edildiği takdirde, bu kadrolara tahsis edilecek eleman bulunmayacak demektir. Gayet tabii, bakanlık, bu elemanların yetiştirilmesi için bâzı tedbirler almayı düşünmektedir. Kanaatim odur ki, Garp memleketlerinde ayrı bir ihtisas mevzuu olarak işçi güvenlik ve sağlığı mevzuunda yetişmiş memleketimizde yeteri kadar eleman olmadığı için bunların yetiştirilmesi hususuna madde içinde yer verilmiş olsaydı daha tatmin edici olurdu. Birçok vekâletler ve müesseselerde belki görgü ve ihtisas için 4489 sayılı Kanunun sağladığı imkânlar vardır ve vekâletler bundan faydalanarak ihtisas elemanlarını yetiştirmektedirler. Bu imkânın İşçi Sigortaları Kurumunun elinde bulunmaması bir nakisadır kanaatindeyim. Şayet Hükümet ve komisyon muvafık görürlerse bendenizin hazırlayıp takdim edebileceğim bir ilâve madde ile bu noksanlık telâfi edilmiş olur ve bu maddenin çalışması da mümkün olabilir. Aksi takdirde bu teknik işler için kalifiye işçi ve eleman bulunamayacak, bu hizmetler yine aksayacaktır. Bu imkânı Çalışma Bakanlığına ve dolayısıyla İşçi Sigortaları

Kurumuna tanımak zarurettir kanaatindeyim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Ertem.

İLHAMİ ERTEM (Edirne) — Muhterem arkadaşlarım; bu kanunun birinci maddesi Çalışma Bakanına çok geniş yetki vermektedir. Biraz evvel konuşan muhterem arkadaşımın belirttiği endişelere ben de iştirak ederim. Bütün temennim odur ki, bu kanunun birinci maddesi tatbik edilirken, buraya gelen şahıslar için birtakım kayırmalara vesile vermesin ve bu tesbit edilmiş olan ücret ve yevmiyelerin, diğer âmmeye hizmeti gören sınıflara yeni bir huzursuzluk mevzuu olamasın. Bu iki hususun ona en çok tatbik edecek Çalışma Bakanlığına bırakılmasında yani bu iki endişemin zabıtlara geçmesinde fayda umdum. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Küreli.

FARUK KÜRELİ (Çorum) — Muhterem arkadaşlarım; bu tasarımı iki zaviyeden takibetmek imkânını göremiyorum.

Evvelâ - kısmen arkadaşımız İnan temas ettiler - konuşmaları sırasında Bakan, iş yerleri teftiş hizmetinin Çalışma Bakanlığına ait âmmeye hizmeti olduğunu kabul ettiler. Teftiş kadrosu masraflarının ayrıca İşçi Sigortaları Kurumu bütçesine tahmili bütçe harcamaları prensibine mugayirdir. Ne olursa olsun İşçi Sigortaları Kurumuna ait hizmet masrafları Çalışma Bakanlığı bütçesinde olamayacağı gibi, teftiş kadrosu masraflarının da Çalışma Bakanlığı bütçesinde olmaması gerekir.

İkincisi, birinci maddede biz şunu istiyoruz: Diyor ki; «İşçi Sigortaları Kurumunun yıllık kadroları toplamının % 1 ini aşmamak üzere bir kısım...»

Global olarak ücret, yevmiye, inceleme, araştırma, emniyet tedbirleri, teftiş ve sairede kullanacaktır. Bakanın hüsnüniyetinden eminiz ama, antr parantez şunu arz edeyim : Memleketimizde zaman zaman insanların kayırıldığı bir vâkıadır. İlerde insan kayıran bir bakan gelir de yine mütehassıs diye günde bir kimseye 500 lira yevmiye verirse o zaman ne olacaktır? («Olur mu?» sesleri) Olur arkadaşlar; çünkü bu kanun «şu kadar yevmiye» diye bir tahdit koymuyor. İşçi Sigortaları Kurumu 500 lira da verebilir, 300 lira da... Bu tasarının ifadesi buna müsaittir. Bu itibarla ilerisi için salâhiyet-

leri tahdidetmemesi bakımından tasarı mahzurludur.

Bir arkadaşım da temas ettiler. Buraya tâyin edilecek kimselerin menşei ve vasıfları da belli değildir. Yine insan kayırmaya müsait bir durum yaratır. Bir de bu madde zaten kanun tasarisının aslını teşkil ediyor, diğerleri yürürlük maddeleridir. O itibarla, gerekçede çok güzel tavsif edilen gayesine bu maddenin hizmet edeceğine kaani değilim. 1958 yılına kadar Sanayi Bakanlığı Maden Dairesi İşletmeler Şube Müdürlüğünde çalışmış bir insan olmam sıfatıyla, söylüyorum. Sayın Bakan, iş kazaları bahsinde, misaller verirlerken, maden işletmelerinin büyük çapta gösterdiği kazalara ait istatistikî rakamlar ifade ettiler. Maden Kanununa göre, maden işletmelerindeki kazalar, Sanayi Vekâletine bildirilir. Her gün 1, 2, 3 olay ölümlü veya ölümsüz olmak üzere kaza teli alınmıştır. Bu tellerle alakalı yerde çalışmış bir arkadaşımı zım ve ayrıca maden başcavuşu olarak da Ereğli Kömür işletmelerinde de gezdim. Bir tesadüf iledirki, O zaman İşçi Sigortaları müfettişleri ile de karşılaştım dertleştik.

Şimdi arkadaşlar, Ereğli, Murgul, Batı lin-yitleri, Ergani gibi işletmelerde yüzde 90 nisbe-tinde Devlet eli vardır. Şu kanunu kabul ede-rek vazife vereceğiniz kimselerin % 90 ı yarın Devlet işletmelerine gidecek teftiş edecek ve Devlet müessesesi muhatap olacak.

Ereğli Kömür İşletmesini teftişe giden mü-fettiş, bâzı emniyet tedbirleri alınmamıştır di-yecek, bâzı tedbirler tavsiye edecek, şu emniyet tedbirlerini alacaksınız diyecek, ancak bu ted-birler alıncaya kadara burayı bir ay kapatıyo-rum diyecek.

Türkiye idari makamlarının bir biri ile mü-nasebetleri malûm. Sanayi Bakanlığı İş müfet-tişinin böyle bir tedbiri karşısında, Ereğli Kö-mür İşletmesinden bir ocağın bir ay kapatılma-sı halinde....

BAŞKAN — Sayın Kürelî, madde hakkında lûtfen, tümü üzerinde konuşuyorsunuz. Mad-de üzerinde olmasını rica edeceğim.

FARUK KÜRELİ (Devamla) — Birinci madde kanunun tümü zaten.

BAŞKAN — Öyle ama, kadroların yüzde biri-ni aşmamak üzere falan diyor.

FARUK KÜRELİ (Devamla) — Gerekçeye hizmet etmiyecektir, diyorum, başka türlü ko-nuşmak mümkün değil. Müsaade ederseniz de-vam edeyim, arkadaşlar. («Devam» sesleri) Bir iş müfettişi emniyet tedbiri ile alâkalı olarak mevzuatın verdiği yetkiyi kullandı, «Bu ocağı kapatacağsın», dedi. Bu müfettiş Türkiye'de bu ocağı kapatamaz arkadaşlar... İş, Sanayi Bakanlığına arz olunur, Başvekile intikal eder ve kapatılmaz...

Bir de işçi sağlığı ile ilgili maden emniyeti Nizamnamesi vardır. Biz bunu şöyle tatbik eder-dik: Bir kaza olduğu zaman derhal bir telgraf çekerek tarafsız bir heyet teşkil edip kazanın tetkik edilmesini isterdik. Bir arkadaş, öbürü-nün aleyhine rapor yazamaz. «Elde olmyan sebeplerle kaza vukubulmuştur», denilir, üstü kapatılır gider. Bütçe meselesidir, ithalat me-selesidir. Bir şahsa yaptığınız gibi bir müesse-seyi kapatamazsınız. Devlet işletmeleri dışında zavallı bir adamın iş yeri kontrol edildiğinde, «Şu yoktur, bu yoktur», denir. Vatandaş ma-denini kapatır. Bu tedbirlerin hiçbirini alamaz. Bu nizamname böyle işler. Bu tasarıda da, bu tasarı ile imkân verdiğiniz teftiş kadroları da netice itibariyle böyle işliyecektir. Bana öyle geliyor ki, Çalışma Bakanlığı biraz, İşçi Sigor-talarını yağlı bulmuş, onların sırtından kendi hizmetlerinin neticesini alayım, demiş. (Bravo, sesleri)

BAŞKAN — Sayın Bakan.

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Ankara Milletvekili) — Muhterem arkadaşla-rım; şimdi konuşan arkadaşımızın bâzı itiraz-larına kısaca cevap vereyim. Ücretlerin tesbiti bakımından, bakanlık sınırsız bir yetkiye sa-hip değildir. İşçi Sigortaları Kurumu persone-linin ücretler bakımından tabi olduğu esaslar, elbette ki, bu kimselere de şâmil olacaktır. Bunlar için bir talimatname vardır. Elbette bu talimatnamenin esasları içinde ücret ödenecek-tir. Belirli yövmiyeli personel ve ihtisas kadro-ları vardır. Alacağımız kadrolar için tavan, bu kadroların tavanı olacaktır. Bunun dışında Ba-kanlığın sere serpe, serbestçe sigorta fonlarını yağlı bir şey imiş gibi - arkadaşımızın tâbiri ile - istismar etmesi iddiası mevzuubahis değil-dir. Eğer bu memlekette normal demokrasi dü-zeni varsa, demokratik denetleme mekaniz-

ması Büyük Millet Meclisi içinde gereği gibi işliyorsaydı, İşçi Sigortaları Kurumu fonlarının böyle bir kötü maksada yöneltilmesi gibi bir ihtimal mevzu bahis olamaz; böyle bir durum karşısında ihtar etmek ve gerekli tedbirleri almak elbette Yüksek Meclisin iktidarı dâhilindedir.

Arkadaşımız iş güvenliği için gerekli tedbirleri, Çalışma Bakanlığının, Devlet işletmelerinde uygulamayacağı, yürütemeyeceği kanaatini ifade buyurdular.

Devlet mekanizmasının işleyişi bakımından bir aksaklık varsa, Yüksek Meclis bu aksaklığın telâfi çarelerini bulmak ve Hükümete göstermek durumundadır. Fakat ben kendime ve iyi niyetlerine inandığım bütün Hükümet üyelerine güvenerek söylüyorum ki, Hükümet olarak asla böyle bir şeye göz yumulmayacaktır.

Sanayi Bakanı burada söylediler: Az da olsa Sanayi Bakanlığı personeli arasında mahkemeye verilmiş insanlar vardır. Madenlerde, özel sektörde, Devlet sektöründe, sizleri temin ederim ki, son zamanlarda müfettişlerimizin yetişebildikleri ve ihmal tesbit edebildikleri yerde, Devlet kesimi, hususi kesim diye bir tefrik yapılmadan, gerekli kanuni müeyyideler tatbik edilmektedir. Kaldı ki, bir bakanlık müfettişleri başka bir bakanlık personeline karşı gerekli müeyyideyi uygulayamaz, kaygısıyla hareket edersek birçok işleri bırakmamız gerekir. Nasıl olsa yürümez diye birtakım zaruri tedbirler ihmal edilemez.

Bâzi arkadaşlarımız nasıl olsa işletmeci durumundaki bakanlıkların kendi müfettişleri vardır, iş güvenliği bakımından gerekli teftişi onlar yapar diye düşünüyorlar. Fakat iş güvenliği teftişi munhasıran her işletmeci bakanlığın kendi müfettişlerine bırakılsa idi, asıl o zaman endişe varidolabilirdi. Elbette ki, işletmeci durumunda olmıyan bir bakanlığın iş güvenliği teftişlerini yapabilecek ve gerekli tedbirleri alabilecek durumunda olması daha emniyet vericidir. Nitekim o düşünce ile ki, kanun, iş güvenliği teftişi ödevini asıl Çalışma Bakanlığına yüklemiştir. Hürmetlerimle.

ALİ İHSAN BALIM (İsparta) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar;

Benden evvel söz alan arkadaşımız belirtti. Kanunun en mühim maddesi hakikaten birinci maddedir.

Burada bilhassa ikinci fıkrada deriyor ki; İşçi Sigortaları Kurumunun yıllık kadroları toplamının yüzde birini aşmamak üzere bir kısım, iş sağlığı ve iş güvenliği konularında yapılacak inceleme, araştırma, teftiş ve kontrollerde kullanılacak personele tahsis olunur», diyor. Şimdi demek ki, bu % 1 lerle temin edilecek kadrolarla alınacak elemanlar iki vasıfta olacaktır, iki görev yapacaktır. İşçi sağlığı, iş güvenliği konularında inceleme ve araştırma yapacaklardır. Kendi kendimizi aldatmıyalım. İşçi sağlığı ve iş güvenliği bakımından yapılacak araştırma pek kolay bir şey değildir, milyonlarca liranın sarfını icabettiren mühim bir konudur ve daha ziyade hekimlerin iştirak edeceği mühim bir sahadır. Nitekim Ankara Üniversitesinin Tıp Fakültesi, yanlış bilmiyorsam, senelerden beri Zonguldak Kömür Havzasında bu işletmede çalışan işçilerin sağlık konusu üzerinde yaptığı küçük bir araştırmada bir rapora lüzum görülmüştür. Bu bakımdan kanunsuz böyle iddialarda işçi sağlığı ve iş yerlerinin güvenliği konularında inceleme ve araştırmalarla ilgili büyük iddialar üzerine bir ekibin teşkil edileceğine, ben şahsen İşçi Sigortaları Kurumunun ve Çalışma Bakanlığının bunu yapabilecek iktidarda bulunduğu kanaati değilim. Bu konuda raporda istenmişse pekâlâ üniversitelerden sorulabilir, hattâ milletlerarası teşekküllerden de bir yardım almak üzere böyle heyetler celbedilebilir. Bunlar bu yerleri teftiş edip raporlarını verirler.

Benim endişem verilecek raporları uygulama konusudur. Sayın Bakan Bey bu konuda ne kadar titiz olacağını ifade ederlerse etsinler, verilecek rapora göre iş yerlerinin düzenlenmesi ve işçi sağlığının ıslahı mümkün olmayacaktır. Biz sosyal bünyemizi gayet iyi bilen kimseleriz, kendi kendimizi aldatmıyalım. Verilen raporlar Türkiye Cumhuriyetinde hep böyle olmuştur, raflarda tozlanmış. Öyle ümid ederim ki, kendi raflarında da klâsörler içinde raporlar mevcuttur.

İkinci bir şeye daha temas edeceğim, bu da tatbikattaki güçlülüdür. Şimdi arkadaşlar yeni kanunla, ücretlerin yüksek olmasının gerekeceği söyleniyor. Yeterli eleman bulunabilmesi için yüksek ücretler tahsis edilecek. Şimdi bu ücretlere mütehassıs sıfatıyla alınacak olanların, kabiliyetini ve yeterliğini kim tâyin edecek.

Çalışma Bakanlığı ve İşçi Sigortaları Kurumu bunu nasıl tâyin edecek («Müdürler Kurulu ile» sesleri) Müdürler Kurulu o halde bir araya gelecek, falanca müfettiş bunu çok iyi bilir ve bu yüksek maaşa lâyıktır, diğer müfettiş de buna lâyıktır denecek. Bu suretle müfettişlerimiz sanki bir derece yükselecekler. Bunun da ayrıca teşkilât içinde huzursuzluklar yaratacağı tabiidir. Bir kısım müfettişler; Çalışma Bakanlığında daha çok maaş alıyorlar, fakat şimdi çıkaracağımız kanuna göre İşçi Sigortaları Kanunundan ücret alanlar yüksek maaş alıyorlar. Buyurun size bir adaletsizlik! Biz bu kanunla adaletsizlik de yapmış oluyoruz. Lûtfen bu hususları da nazarı itibara alalım.

Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Bakan.

ÇALIŞMA BAKANI BÜLENT ECEVİT (Ankara) — Muhterem arkadaşlar; şimdi konuşan arkadaşınız dediler ki, eminim bu iş güvenliği ve işçi sağlığı konusunda hazırlanmış ve rafa kaldırılmış bir sürü raporlar vardır. Evet raflarda sürü ile raporlar vardır, hattâ Bakanlıkça yetki ile hazırlanmış tüzükler de vardır, iş güvenliği bakımından. Ama bu raporları, bu tüzükleri raflardan indirecek personel yoktur. Bizim yüksek huzurunuzla getirdiğimiz kanun tasarısı, bu personeli temin edebilmek içindir... Adam kayırma kaygısıyla bu kadroları suiistimal etmek ve başka kimselere verme tehlikesi her mevzuda akla gelebilir. Her halde işçiler canları mevzuubahsolan bir işte böyle bir yetkinin sağladığı imkânları suiistimal etmek viedanlı insanların yapabileceği bir iş olmasa gerektir. Saygılarımla.

BAŞKAN — Buyurun Burhan Arat.

BURHAN ARAT (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlar, kanunların bir ihtiyacın mahsulü olması lâzımgelir. Gerekçeyi tetkik ettik; Sayın Bakan bize rakamlara dayanarak, malî müşahedelerine dayanarak misaller verdiler. Bilhassa kömür ocaklarında lüzumlu piyasaların, mümasil ve muasır memleketler piyasalarına nazaran 3 - 4 misli fazla olduğunu yine bu maddi misallerle önümüze sürdüler. Şu halde bir ihtiyaç bir zaruretle karşı karşıyayız, buna cevap vermek mecburiyetindeyiz. Hâdiseler durmuyor, kazalar azalmıyor, işi durdurma imkân yok olunca bu kazaları önlemek için acele tedbir al-

ma, bir yangına su yetiştirir, bir selden adam kurtarır gibi tedbirler alma mecburuz. Bir zaruret var, bir zaruret olunca o zarurete cevap verecek bir kanun hazırlanırken acaba bu kanun şu yönden kötüye kullanılır mı diye, armudun sapı var, üzümün çöpü var gibi meseleyi incelersek o meseleyi çıkmaza sokarsak dertlerimiz ne olacak? Elbette ki, inceliyeceğiz: Enine de inceliyeceğiz, boyuna da inceliyeceğiz. Millet namına hepimizin bu milletin 5 parasına varıncaya kadar suiistimal edilmemesini nazara almak vazifemizdir. Ama, bir başka vazifemiz de var; zaruretleri miktarlarınca ölçerek çarelerini bulacağız. Suiistimal edilmesin diye her hangi bir ihtiyacın sevkini zaruri kıldığı bir kanun koyulmakta ise, bundan kaçınmamıza imkân olmasa gerek. 5 parayı korumak ne kadar vazifemizse; ihtiyaca cevap verecek hükümleri de sevk etmek aynı şekilde vazifemiz olmak lâzımdır, o da borcumuzdur. Bendenizin kanaatimce bu kanun böyle bir zaruretin etkisi altında yüksek huzurunuzla sevk edilmiştir.

Geniş ölçüde kazalar oluyor, ölüm kazaları oluyor, sakat bırakan kazalar oluyor ve kazalar için - ve bütün dikkatimizi bunları önlemeye sarf etmemize rağmen - 50 küsur milyon, 1961 senesinde de 63 milyon küsur lira sigorta primi ödemek mecburiyetinde kalıyoruz, diyor İşçi Sigortaları Kurumu.

Şu halde ayarlı yapmak mecburiyetindeyiz. İhtiyaç var, kanun çıkaracağız.

Muhterem arkadaşlarım, aslolan suiniyet değildir, hüsnüniyettir. Suiniyet ve suiistimalin karşısına hep beraber çıkacağız. Neden düşmezmiş? Vazifesini suiistimal eden Bakan pekâlâ düşer. Sade Bakan düşmez, Kabine de düşer. Bendeniz bu kanunun bir an evvel çıkarılmasına taraftarım. Muhterem arkadaşlarım, zatan Yüksek Heyetiniz de bu zarurete inanmış ve ivedilik kararı vermiş bulunmaktadır. Bendeniz de diğer arkadaşlarımla beraber kifayetsiz gördüğümüz içindir ki bu kanun tasarısına iki cümlelik bir hüküm eklenmesi hakkında bir teklif vermiş bulunuyoruz. Yüksek Başkanlığa takdim etmiş olduğumuz bu teklifimiz şudur:

Burada mevzuubahs oldu. Zâten bu kanun ile sağlanmak istenen amaç birinci derecede iş kazalarının önlenmesidir. İş kazalarını ön-

lemek ise (bilgili müfettişler, bilgili uzmanlarla temin edilebilir.

Bizim 4489 sayılı bir Kanunumuz vardır. **Bu kanun ile Devlet memurları, staj için yabancı memleketlere gidebilirler. Halbuki İşçi Sigortaları Kurumu 4489 sayılı Kanun hükümlerinden faydalanıp bu hükümlere göre yabancı memleketlere yetiştirilmek üzere staja, etüte eleman gönderememektedir. Halbuki çok bilgi istiyen, çok tecrübe istiyen ve behemahal görgü istiyen bu işte ilgili kadrolarda çalışan personelin sıra ile oralara gönderilip bilgilerinin, tecrübelerinin, görgülerinin artırılması mecburiyeti vardır. Bu itibarla biz birkaç arkadaşımızla beraber bu kanuna, İşçi Sigortaları Kurumunun kadrolarının 4489 sayılı Kanun hükümlerinden de faydalandırılmasını mümkün kılacak bir fıkra eklenmesini teklif ediyoruz. Buna ek olarak da yine İşçi Sigortaları Kurumunun hukuk müşavirliği kadrolarının 1389 sayılı Kanundan faydalanmaları için bu kanuna bir cümle eklenmesini arz etmiş bulunuyoruz. Sebebi de şudur: Bugün İşçi Sigortalarının mükelleflerinden tahsil edemeyip de dâvalı hale gelmiş bulunan 200 milyon civarında alacağı vardır. Halbuki kadro darlıkları ve imkânsızlıkları yüzünden kalifiye avukat bulunamamaktadır. 1389 sayılı Kanunun İşçi Sigortaları Hukuk Müşavirliğinde çalışan avukatlara tatbik edilememesi yüzünden son haftalar zarfında elde mevcut 50 kadar avuktan, bir kısmı istifalarını vermiş bulunmaktadır. 1389 sayılı Kanunun mahiyeti şudur, arkadaşlar:**

Bütün Devlet avukatları, takibettikleri dâvaları kazandıkları takdirde, mahkemenin takdirine göre, hasım tarafa yükletilen vekâlet ücretinin bir kısmını alırlar. («Madde ile alakası var mı?» sesleri) Madde ile alakası şu, arz ettim. Bir zaruret vardır. İşçi Sigortalarının bünyesi ile ilgili bir kanun iş kazaları bu dâvalarla ilgilidir.

Bu toplanan paralar da, doğan ihtilâflar dolayısıyledir. 1389 sayılı Kanundan İşçi Sigortaları Kurumunun Hukuk Müşavirliği kadrosunu istifade ettirmedikimiz takdirde eleman bulamamak durumundayız. Böyle olunca da birçok dâvalar müruru zaman bakımından heba olup gidecek, birçok dâvalar takibedecek, avukat bulamamak yüzünden kaybedilecek,

birçok dâvalar kifayetli eleman bulamamak yüzünden gidecektir.

BÂŞKAN — Efendim, lütfen madde ile teklif ile ilgili konuşunuz.

BURHAN ARAT (Devamla) — Teklif ile ilgili efendim.

BÂŞKAN — Avukatların nasıl maaş alacakları üzerinde duruyorsunuz.

BURHAN ARAT (Devamla) — Teklif ile ilgili konuşuyorum efendim. Cevap vermek, konuşmak hakkımdır efendim.

REFET AKSOY (Ordu) — İlgisi yok bunn.

BURHAN ARAT (Devamla) — Siz Başkanvekili iken de sözümü kesmiştiniz Refet Bey. (Gülüşmeler)

Bu, bir zarurettir arkadaşlar. Bu zarureti görerek teklifimizi arz etmiş bulunuyoruz. Bu zaruret göz önünde bulundurularak teklifimizi kabul etmenizi arz ve rica ediyorum.

Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BÂŞKAN — Efendim, kifayet önergesi vardır, okutuyorum :

Yüksek Başkanlığa

Müzakerelerin kifayetini arz ve teklif edim.

İzmir

Mustafa Uyar

BÂŞKAN — Önergeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Değiştirge önergeleri vardır, okutacağım :

Millet Meclisi Başkanlığına

4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 6 nci maddesine fıkralar eklenmesine dair kanun tasarısında söz konusu olan kanun maddesi, İşçi Sigortaları Kurumunun memur ve hizmetlileri ile ilgilidir. Bu maddede, tasarımın haklı olarak öne sürdüğü değişiklikler yapılırken, Kurumun görevlerini gereği gibi yerine getirebilmesini önleyici bazı engellerin de kaldırılması yerinde olacaktır.

O arada, İşçi Sigortaları Kurumunun, personeli yetiştirmek hususunda, bütün Bakanlıklara ve benzeri müesseselere tanınan imkânlardan faydalandırılması için, yabancı memlekete gönderilecek memurlar hakkındaki 4489 sayılı Kanundan, Kurumun iera takiplerinin ve dâvalarının yeterli bir şekilde takibedilebil-

mesi için de Kurum Hukuk Müşavirliği mensuplarının, Hazine Hukuk Müşavirliği mensupları hakkındaki 1389 sayılı Kanundan istifade ettirilmesini sağlamak üzere, görüşülmekte olan tasarının 1 nci maddesinin sonuna ilişikte sunulan ve altı yeşil kalemle çizilmiş bulunan fıkranın ilâve edilmesini arz ve teklif ederim. Saygılarımla.

(Bağımsız
İstanbul Milletvekili
Malik Yolaç

4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu Kanununun 6 ncı maddesine fıkralar eklenmesine dair kanun tasarısı

Madde 1. — 4792 sayılı Kanunun 6 ncı maddesine aşağıdaki fıkralar eklenmiştir :

İşçi Sigortaları Kurumunun yıllık kadroları toplamının % 1 ini aşmamak üzere bir kısım, işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında yapılacak inceleme, araştırma, tefriş ve kontrollerde kullanılacak personele tahsis olunur.

Bu kadrolarda çalışacakların adedi, unvanı, ücreti veya yevmiyeleri Çalışma Bakanlığının göstereceği ihtiyaca göre İşçi Sigortaları Kurumunca tesbit edilerek yıllık kadrolarında belirtilir. Bu kadrolarda çalışacak olanların tâyinleri Çalışma Bakanlığı tarafından yapılır ve çalışmaları İşçi Sağlığı Genel Müdürlüğüne düzenlenir ve denetlenir.

Bu kadrolarda çalışacak olanlar iş müfettişlerinin görev ve yetkilerine sahiptir.

Kurumun memur ve hizmetlileri hakkında 4489 sayılı Kanun, hukuk müşavirliği teşkilâtında çalışanlar hakkında da 1389 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Gerekçe

Çalışma hayatında işçi sağlığı ve iş güvenliğinin temini gereken insani, gerekse iktisadi bakımlardan bir zaruret olarak belirmekte, ayrıca sanayiimizde üstün verim sağlanması da diğer faktörlerle beraber bu hususun gerçekleşmesine bağlı bulunmaktadır.

Diğer taraftan, memleketimizdeki iş kazaları ve meslek hastalıkları nisbeti başka mem-

leketlerle kıyaslanamayacak kadar yüksek bir seviyede bulunmakta ve bunun neticesi olarak İşçi Sigortaları Kurumu her yıl artan malî külfetlerle karşılaşmaktadır.

Bu itibarla, işçi sağlığı ve iş güvenliği sahasında Bakanlığımıza mevdu hizmet ve faaliyetlerin verimli bir surette ifasını kolaylaştırmak, diğer taraftan İşçi Sigortaları Kurumuna terettübeden vecibeleri yerine getirmek ve Kurumca karşılaşılan malî külfeti hiç olmazsa asgari hadde indirmek üzere, 81 sayılı Sözleşmenin ışığı altında, 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurulu Kuruluş Kanununun 6 ncı maddesine ilişikte gösterildiği şekilde fıkralar eklenmesine lüzum görülmüştür.

Çalışanların sosyal güvenliğini sağlamak amacıyla yürürlüğe konulan sigorta kanunlarının tatbikatiyle vazifeli olan Kurumun bu görevini hakkıyla yapabilmesi için, yetişmiş elemana muhtacolduğu aşikârdır. Bu itibarla Kurum memur ve hizmetlilerinin sosyal sigortalar sahasında bilgili ve tecrübe sahibi bulunmalarını temin için 4489 sayılı Kanundan istifade edebilmelerini teminen 6 ncı maddeye bir fıkra eklenmiştir.

Kurumun gittikçe genişleyen iş kapasitesine muvazi olarak, bugün tutarı 90 milyonu aşan icra takipleriyle, aynı derecede ehemmiyet arz eden dâvalarının sürat ve ehemmiyetle takip ve intacı, binnetice Kurumun başlıca gelirini ve sigorta yardımlarının karşılıklarını teşkil eden siporta primlerinin derhal ve tamamen tahsilini sağlamak maksadiyle, Kurum Hukuk Müşavirliği teşkilâtı mensuplarının çalışmalarında ve dâva ve icra işlerinin vukuf ve süratle yürütülmesi ile neticelendirilmesinde teşvik ve teşci etmek üzere, Hukuk Müşavirliği teşkilâtında çalışanların, Hazine Hukuk Müşavirliği mensupları hakkındaki 1389 sayılı Kanundan faydalandırılmalarının temin edilmesi zarurî görülmektedir.

Nitekim, aynı esbabı mucibe ile dâva ve icra işleri Kuruma nazaran daha az miktarda olan Orman Genel Müdürlüğü, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü gibi müesseseler teşkilât kanunlarında, Hukuk Müşavirliği teşkilâtında çalışanların 1389 sayılı Kanun hükümlerinden faydalanacakları hakkında hükümler sevk edilmiş bulunmaktadır.

Bu sebeple, 6 ncı maddeye Kurum Hukuk Müşavirliği mensuplarının 1389 sayılı Kanundan faydalanmalarını teminen bir fıkra eklenmiştir.

(«Söz istiyoruz» sesleri)

BAŞKAN — Diğerlerini de okuyalım, ondan sonra efendim.

Yüksek Başkanlığa

4792 sayılı İşçi Sigortaları Kanununun 6 ncı maddesine fıkralar eklenmesine dair kanun tasarısının birinci maddesine aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederiz :

Denizli	Çanakkale
H. Oral	B. Arat
Kayseri	Ankara
M. Göker	İ. S. Hatipoğlu
Trabzon	Niğde
A. Şener	A. Eren

Eklenmesi teklif edilen fıkra :

«Kurumun memur ve hizmetlileri hakkındaki 4489 sayılı Kanun, Hukuk Müşavirliği teşkilâtında çalışanlar hakkında da 1389 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.»

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

1 nci maddeye aşağıdaki fıkranın eklenmesini arz ve teklif ederim :

«İşçi Sigortaları Kurumu, işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında inceleme ve araştırma, teftiş ve kontrol hizmetlerinde; yabancı memleketlerde görgü ve bilgilerini artırmak ve dönüşlerinde mütehassıs olarak çalıştırmak üzere 4489 sayılı Kanuna uyarak her yıl 10 (on) elemanı harice gönderebilir.»

Trabzon
Ali Rıza Uzun

BAŞKAN — Sayın arkadaşımız, bu tatbikatla alâkalıdır, müsaade buyururlarsa «gönderebilir» şeklinde bir değiştirge gerekecektir.

Buyurun Komisyon.

ÇALIŞMA KOMİSYONU BAŞKANVEKİLİ ŞEREF BAKŞIK (İzmir) — Efendim, bu önergeler mahiyetleri ve hatta metinleri itibariyle birbirlerine tamamen uygunluk arz etmektedir. Komisyonumuz bu teklifleri kendi içinde müzakere etmek ihtiyacını duyuyor. Bu sebeple maddenin ve önergelerin komisyona iadesini rica etmekteyiz.

BAŞKAN — Tüzük hükmüne göre, önergelerin ışığı altında tanzim edilerek tekrar getirilmek üzere, tasarı komisyona iade edildi.

Gündeme devam ediyoruz.

Efendim; şimdi Hesapları İnceleme Komisyonunun raporları vardır, müsaade ederseniz bunları bitirelim.

2. — T. B. M. M. Muhasebesinin 1962 yılı Mart, Nisan ve Mayıs ayları hesabı hakkında Hesapları İnceleme Komisyonu raporu (5/13) (S. Sayısı : 322) (1)

BAŞKAN — Raporu okutuyorum.
(Hesapları İnceleme Komisyonu raporu okundu.)

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

3. — T. B. M. M. Muhasebesinin 1962 yılı Haziran, Temmuz ve Ağustos ayları hesabı hakkında Hesapları İnceleme Komisyonu raporu (5/14) (S. Sayısı : 321) (2)

BAŞKAN — Raporu okutuyorum.
(Hesapları İnceleme Komisyonu raporu okundu.)

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulur.

4. — İstanbul Milletvekili Coşkun Kırca, Sivas Milletvekili Cevad Odyakmaz, Aydın Milletvekili Orhan Apaydın ve Erzincan Milletvekili Sadık Perinçek'in, Türk vatandaşlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine dilekçe ile başvurmaları ve dilekçelerinin incelenmesi ile karara bağlanmasının düzenlenmesine dair kanun teklifinin Cumhuriyet Senatosunca değiştirilen ve Millet Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosu ve Karma Komisyon metinleri (2/253) (S. Sayısı : 213 e 2 nci ek) (3)

BAŞKAN — Biliyorsunuz arkadaşlar, evvelâ Karma Komisyon metnini okutuyorduk, reyde ittifak olmazsa Senatonun metnini oku-

(1) 322 S. Sayılı basmâyazı tutanağın sonundadır.

(2) 321 S. Sayılı basmâyazı zaptın sonundadır.

(3) 213 e 2 nci ek S. Sayılı basmâyazı tutanağın sonundadır.

tuyorduk, o da olmazsa Millet Meclisi metnini reyinize sunuyorduk.

Şimdi, Karma Komisyon metnini okutuyorum. (Ekseriyet yok, sesleri) Arkadaşlar, biliyorsunuz bu aceledir.

Dilekçe Karma Komisyonu

MADDE 1. — Türk vatandaşlarının Millet Meclisi Başkanlığına tek başlarına veya toplu halde gönderdikleri dilekçeler, Türkiye Büyük Millet Meclisi Dilekçe Karma Komisyonunda incelenir.

Bu karma Komisyon, her toplantı yılı başında, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından seçilecek yedi üye ile Millet Meclisi Genel Kurulunca milletvekilleri arasından seçilecek onsekiz üyeden kurulur.

Karma Komisyona her Meclisteki siyasi parti gruplarından ve siyasi parti grubu mensubu olmıyanlardan seçilecek olanların tesbitinde, bunların o meclisteki sayılarının yüzde oranı esastır. Bu esasa göre, her Mecliste hangi siyasi parti gruplarından ve siyasi parti grubu üyesi olmıyanlardan ne kadar aday gösterileceği, önceden, o Meclisin İçtüzüğüne göre yetkili organ tarafından aynı İçtüzükte gösterilen komisyonların seçimine dair kuralların uygulanması suretiyle yapılır.

Bu Karma Komisyon üyeliği, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosunun diğer Karma Komisyon ve komisyonları üyeliğiyle bağdaşmaz; geçici nitelikteki komisyonları üyeliğiyle bağdaşabilir.

BAŞKAN — Komisyonun madde hakkında bir ilâvesi var, buyurun.

ÇOŞKUN KIRCA (İstanbul) — Efendim, bir zuhul olmuş. Maddenin ikinci fıkrasında «Bu Karma Komisyon, her toplantı yılı başında, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca kendi üyeleri arasından seçilecek yedi üye ile Millet Meclisi Genel Kurulunca..» denmiş.

Burada «Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca» yerine Cumhuriyet Senatosunca; «Millet Meclisi Genel Kurulunca» yerine Millet Meclisince, denmesi lâzımdır. Bu şekilde düzeltilmesi hakkında bir önergemiz var. Bu şekilde oylanmasını rica ederim.

BAŞKAN — Komisyonun düzeltme önergesini okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

T. B. M. M. Karma Komisyonu metninin 1 nci maddesinin 2 nci fıkrasında yer alan «Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunca» ibaresinin «Cumhuriyet Senatosunca» ve «Millet Meclisi Genel Kurulunca» ibaresinin de «Millet Meclisince» olarak düzeltilmesi rica olunur.

Karma Komisyon Sözcüsü

İstanbul

Coşkun Kırca

BAŞKAN — Maddeyi bu düzeltme ile beraber oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Karma Komisyon Genel Kurulu kararlarına itiraz

MADDE 9. — Türkiye Büyük Millet Meclisinin her üyesi, 6 nci maddede bahis konusu cetvelin dağıtılması gününden itibaren otuz gün içinde Dilekçe Karma Komisyonu Genel Kurulunun kararına, gerekçe göstererek yazı ile itiraz edebilir. Bu itirazlar, Dilekçe Karma Komisyonu Başkanlığına verilir. Bu süre içinde itirazda bulunulmamışsa, dilekçe hakkındaki karar kesinleşir.

Karma Komisyon Genel Kurulu o dilekçe için, itiraz tarihinden itibaren otuz gün içinde bir rapor düzenliyerek Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına sunar.

Cumhuriyet Senatosunun alacağı karar, yenden Karma Komisyon Genel Kurulunda görüşülür ve Karma Komisyon, bu konudaki raporunu, Cumhuriyet Senatosunun kararı tarihinden itibaren yedi gün içinde, Millet Meclisi Başkanlığına sunar.

Karma Komisyon, raporunu, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Genel kurullarında kendisi savunur. Raporun savunulmasında uygulanan kurallar, ilgili Meclisin İçtüzüğüne koyduğu kurallardır. Rapor, Meclisler Genel Kurullarında sadece bir defa görüşülür. Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Genel kurullarında bu konuda karar verilmeden önce, ilgili Bakan veya Bakanlar veyahut gönderecekleri yüksek dereceli memurlar dinlenir. Bu raporlar, itiraz sahibinin Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliği sıfatı kalkmış veya Millet Meclisi dönemi sona ermiş olsa bile, yasama meclislerinde görüşülür; ancak, Millet Meclisi döneminin sona ermiş bulunması takdirinde, Karma Komisyonun yeni bir rapor hazırlaması gereklidir.

Bu madde hükümleri gereğince kesinleşen kararlar, 6 ncı maddenin 3 ncü fıkrası uyarınca, ilgililere ve ilgili bakanlık veya bakanlıklara bildirilir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz isteyen yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sürelerin işlememesi hali

MADDE 10. — Yasama meclislerinin tatili veya ara vermesi sırasında, 5 ve 9 ncü maddelerde bahis konusu süreler işlemez; ancak, tatil veya ara verme sırasında Dilekçe Karma Komisyonu çalışmaktaysa, 5 ncı maddedeki süre işlemeye devam eder.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen? Yok. Maddeyi reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Dilekçeler hakkındaki kesin kararların sonucu

MADDE 12. — Bakanlar, 9 ncü madde gereğince kesinleşen kararlar hakkında yaptıkları işlemi, aynı maddenin son fıkrası uyarınca kendilerine yapılan bildiri tarihinden itibaren altmış gün içinde, Karma Komisyon Başkanlığına yazı ile bildirirler. Bu bildirimler, 7 ncı maddede bahis konusu cetvelde ayrı bir kısımda yayınlanmakla beraber, Karma Komisyon Genel Kurulu, bunlardan gerekli gördüklerinin yasama meclislerinde görüşülmesini isteyebilir. Bu takdirde, Karma Komisyon, kendi görüşünü belirten bir rapor hazırlıyarak Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına sunar. Karma Komisyonun bu istekte bulunması takdirinde, 9 ncü maddenin 3, 4 ve 5 ncı fıkraları hükümleri uygulanır.

İlgili bakanlık 1 ncı fıkra uyarınca yapması gereken bildiriği yapmadığı takdirde de, aynı fıkra hükümleri uygulanır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı? Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

BAŞKAN — Sayın Coşkun Kırca.

KARMA KOMİSYON SÖZCÜSÜ COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Arkadaşlar özür dilerim, biraz önce oylanan 9 ncü maddede yine bir baskı hatası var. Üçüncü fıkranın sonuna «Millet Meclisi Başkanlığına sunar.» dendikten sonra, «Millet Meclisinin kararı kesindir» ibaresinin ilâvesi lâzımdır. Her ne kadar son fıkradan da bu anlaşılıyor da bunun burada da belirtilmesi lâzım-

dır. Çünkü komisyonda bunu bu şekilde oylamıştık. Bu şekilde düzeltilmesini istirham ederim.

BAŞKAN — Bir önerge veriniz Coşkun Bey.

Arkadaşımız, önergesini verinceye kadar başka bir önerge var. Onu okutacağım.

5. — *İhracatı geliştirmek amacı ile vergilerle ilgili olarak Hükümetçe alınacak tedbirlere dair kanun tasarısı ve Geçici Komisyon raporu (1/303) (S. sayısı : 17)*

Yüksek Başkanlığa

Gündemin birinci görüşülmesi yapılacak işleri arasında 24 ncü sırayı işgal eden ihracatımızı geliştirmekle ilgili tasarının geçici komisyonda öncelik ve ivedilikle müzakeresi karara bağlanmıştı.

Memleketimizin mühim bir ihtiyacına cevap verecek olan bu tasarının öncelik ve ivedilikle konuşulmasına karar verilmesini saygılarımızla rica ederiz.

Geçici Komisyon Başkanı
Şefik İnan

BAŞKAN — Geçici Komisyon Başkanlığın öncelik isteyen kısmını oya koyalım, ivediliği bilâhara.

Komisyonun öncelik teklifini oylarınıza sunuyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, şimdi tasnif neticelerini bildiren tezkereleri okuyacağız.

Yüksek Başkanlığa

Plân Komisyonunda açık bulunan üyelikler için yapılan seçime (218) üye katılmış ve neticede aşağıda isimleri yazılı üyeler hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Nurettin Özdemir	İbrahim Cemalcılar

Üye
İbrahim Bulanalp

Ahmet Şener	194
Kemal Okyay	194
Boş pusla	12
İptal	1

BAŞKAN — Aranılan nısap temin edilemediği için seçim gelecek Birleşimde tekrarlanacaktır.

Yüksek Başkanlığa

Tarım Komisyonunda açık bulunan üyelik için yapılan seçime (210) üye katılmış ve neticede aşağıda isimleri yazılı üyeler hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Nurettin Özdemir	İbrahim Cemalcılar

Üye
İbrahim Bulanalp

H. Tahsin Uzun 197

Boş 13

BAŞKAN — Aranılan nısap temin edilemediği için seçim gelecek Birleşimde tekrar edilecektir.

Yüksek Başkanlığa

Anayasa Komisyonunda açık bulunan üyelik için yapılan seçime (215) üye katılmış ve neticede aşağıda isimleri yazılı üyeler hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Nurettin Özdemir	İbrahim Cemalcılar

Üye
İbrahim Bulanalp

Mehmet Delikaya	200
Boş pusla	14
İptal	1

BAŞKAN — Aranılan nısap temin edilemediği için seçim gelecek Birleşimde tekrarlanacaktır.

Efendim, 9 neu maddedeki bir zuhulün düzeltilmesi hakkında Komisyon Sözcüsünün vermiş olduğu önergeyi okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

9 neu maddenin 3 neü fıkrasına aşağıdaki cümlelerin eklenmesi gereklidir. «Millet Meclisinin kararı kesindir.» Maddenin bu şekilde düzeltilmesini rica ederim.

Sözcü
İstanbul
Coşkun Kırcı

BAŞKAN — Söz isteyen? Yok. Maddeyi bu şekildeki değişiklikle oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bu şekilde kanun tasarısı nihai olarak müzakerelere edilmiş ve kanunlaşmıştır.

Vaktin gecikmiş olması sebebiyle 28 Aralık 1962 Cuma günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 19,05